Ο ΙΕΡΟΣ ΛΟΧΟΣ.

1867 (1821) 1867

ΔΡΑΜΑ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ.

ΥΠΟ

ΤΙΜΟΛΕΟΝΤΟΣ Δ. ΑΜΠΕΛΑ.

Ὦ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε.
Ἐλευθεροῦτε πατρίδ', ἐλευθεροῦτε δὲ
παῖδας γυναῖκας, θεῶν τε πατρῴων ἕδη,
θῆκαστε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών.
(Αἰσχύλ. ἐν Πέρσ.)

(Πωλεῖται ὑπὲρ τῶν προσφύγων Κρητῶν).

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ.
ΤΥΠΟΙΣ ΤΗΣ «ΠΑΤΡΙΔΟΣ».

1866.

123749
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Ο ΙΕΡΟΣ ΛΟΧΟΣ.

(1821)

ΔΡΑΜΑ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΡΕΙΣ.

ΥΠΟ

ΤΙΜ. Δ. ΑΜΠΕΛΑ.

Ὦ παῖδες Ἑλλήνων ἴτε.
Ἐλευθεροῦτε πατρίδ', ἐλευθεροῦτε δὲ
παῖδας γυναῖκας, θεῶν τε πατρώων ἕδη,
θήκαςτε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών.
(Αἰσχύλ. ἐν Πέρσ.)

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ.

ΤΥΠΟΙΣ ΤΗΣ «ΠΑΤΡΙΔΟΣ».

1866.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
28749

ΤΟΙΣ

ΥΠΕΡ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ.

ΙΕΡΟΝ.

123749

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Μεγάλων δ' ἀέθλων
Μοῖσα μεμνᾶσθαι φιλεῖ (Πίνδαρος,)

Ὅστις ἐπισταμένως διεξέλθῃ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλην. ἐπαναστάσεως θέλει ἰδεῖ πόσον αὕτη εἶναι πολύτιμος διὰ τὴν ποίησιν, ὡς οὖσα σειρὰ ἀλλεπαλλήλων ἡρωϊκῶν καὶ τραγικῶν συμβάντων. Καθότι δὲν ὑπάρχει σπιθαμὴ ἑλληνίδος γῆς, ἐφ' ἧς νὰ μὴ ἐπαίχθη ἡρωϊκόν τι κατόρθωμα, ἢ νὰ μὴ διεδραματίσθη Λεωνίδειός τις τελετή! Δὲν ὑπάρχει ποταμὸς ἢ ῥύακιον, ὅπερ νὰ μὴ ἠρυθρίασέ ποτε ἐξ αἵματος, καὶ λόφος ἐφ' οὗ νὰ μὴ ἐστήθη τρόπαιον νίκης ἢ τάφος ἐντίμου θανάτου! Ἀλλὰ τί λέγω; μήπως οἱ σημερινοὶ ἥρωες τοῦ Ἀποκορώνου, τῶν Κεραμειῶν, κλπ. ἐδείχθησαν κατώτεροι τῶν τῆς Κλεισόβης, τοῦ Βαλτετσίου κλπ; Νομίζων ὅθεν ὅτι ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ἱστορία ὑπάρχει πηγὴ ἀνεξάντλητος ἐθνικῶν καὶ παρθένων ὑποθέσεων διὰ τὴν ποίησιν, μετὰ θάῤῥους ἤντλησα ἐκ ταύτης τὸ θέμα τοῦ ἀνὰ χεῖρας δράματος. Καίπερ δὲ γινώσκων ὅτι αἱ ἡρωϊκαὶ ὑποθέσεις ἁρμόζουσι κυρίως εἰς τὸ ἔπος καὶ οὐχὶ τόσον εἰς τὸ δρᾶμα· καθότι ἐν τῷ ἔπει μὲν ἐπικρατεῖ τὸ ὑψηλὸν, τὸ ἡρωϊκὸν κτλ. ἐν τῷ δράματι δὲ τὸ τραγικὸν, τὸ ἐλεεινὸν κτλ. οὐχ ἧττον ἐτόλμησα νὰ δραματουργήσω τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, πρῶτον μὲν παρακινηθεὶς ὑπὸ τῶν περιστάσεων τούτων, δεύτερον δὲ θελήσας νὰ προσφέρω τῇ νεολαίᾳ δρᾶμά τι καὶ εὔκολον πρὸς παράστασιν καὶ κατάλληλον πρὸς τὴν παροῦσαν ἐποχήν. Πιθανὸν δ' ἕνεκα τοῦ βραχυτάτου χρόνου καθ' ὃν κατέγινα εἰς τὴν σύνταξιν τούτου, νὰ προέκυψαν περισσότεραι ἐλλείψεις, ἢ ὅσαι ἤθελον ἐν αὐτῷ εὑρεθῇ, ἐὰν πλειότερον ἦτο ἐπεξειργασμένον. Διὸ χάριτας ἤθελον ὠφείλει τῷ φιλομούσῳ ἐκείνῳ λογίῳ, ὅστις εἴτε ἰδίᾳ εἴτε δημοσίᾳ μοὶ ὑποδείξει τὰς ἐλλείψεις ταύτας. Ἐστιχούργησα δὲ καὶ τὸ δοκίμιον τοῦτο, καθὼς καὶ τὴν *Ἅλωσιν τῆς Τροίας*, ἐπὶ τοῦ Ἰαμβικοῦ μέτρου, καθότι ἐσχημάτισα πλέον πεποίθησιν, ὅτι τοῦτό ἐστι καταλληλότατον διὰ τὰ δράματα.

Ἔῤῥωσθε!

ΤΙΜ. ΑΜΠΕΛΑΣ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ἀρχηγὸς τοῦ Λόχου.

ΔΗΜ. ΣΟΥΤΖΟΣ
ΣΠΥΡ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ. ‖ ἑκατόνταρχοι "

ΒΑΣ. ΚΑΡΑΒΙΑΣ διοικητὴς τοῦ πυροβολικοῦ.

ΚΑΡΑ-ΦΕΙΖ ἀρχηγὸς τῶν ὀρεινῶν τοῦ Γκιουνσταντίλ.

ΜΟΥΚΤΑΡ ἀξιωματικὸς αὐτοῦ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΩΦΑ.

ΡΙΖΟΣ
ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ. ‖ ἑκατόνταρχοι τοῦ Λόχου.

ΑΛΕΞ. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΛΥΜΠΙΟΥ.

ΙΕΡΟΛΟΧΙΤΑΙ, ΤΟΥΡΚΟΙ κλπ.

Ἡ σκηνὴ ὑποτίθεται ἐν Δραγατζανίῳ τῆς Βλαχίας πλησίον τῆς Κραγιόβας καὶ τοῦ Ῥιμνικοῦ κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1821.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Ο ΙΕΡΟΣ ΛΟΧΟΣ.

ΠΡΑΞΙΣ Α.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Νὺξ θυελλώδης. Τινὲς τῶν Ἱερολοχιτῶν κεκαλυμμένοι μὲ μανδύας, ἵστανται φρουροῦντες εἰς τὰ βάθη τοῦ κατασκηνώματος. Ὁ Ὑψηλάντης, ὁ Σοῦτζος καὶ ἄλλοι ἀξιωματικοὶ σύννοες βλέπουσι τὴν πίπτουσαν βροχὴν καὶ τοὺς ἀστράπτοντας κεραυνούς. Μεταξὺ τῶν ὅπλων, τεθιμένων ἀνὰ πυραμίδας κεῖται ἡ σημαία τοῦ λόχου, ἐφ' ἧς διακρίνονται αἱ λέξεις ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ *ἢ* ΘΑΝΑΤΟΣ. *Ἀμυδρὰ λυχνία φωτίζει τὸ κατασκήνωμα καὶ ἀσθενὴς πυρὰ φωτίζει αὐτό.*

Ν. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ, Δ. ΣΟΥΤΖΟΣ, Σ. ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ κλπ.

ΥΨΗΛ. Ἐδῶ συναθροισθεῖτε, ἀδελφοὶ πιστοί.
Ἡ νὺξ αὐτὴ δὲν συγχωρεῖ νὰ εἴμεθα
πολὺ ἐκτεθειμένοι. Ὁ Καρὰ-Φεϊζ
εὑρίσκεται μετὰ τοῦ πλήθους του ἐκεῖ
'ς τὸ ῥεῦμα καὶ περιζωννύει τὰς σκηνὰς
τοῦ Ἱεροῦ μας λόχου... Τοῦρκοι πανταχοῦ
ἐσκηνωμένοι εἶναι· πλὴν δὲν βλέπετε;

(Ἀκούονται βρονταί, καὶ ἀλληλεπαλλήλως λάμπουν ἀστραπαί)

Οἱ σμερδαλέοι κεραυνοὶ πῶς πίπτουσι
πλησίον μας! καὶ πῶς μυκᾶται ὁ βορρᾶς!

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Ἰδέτε πῶς οἱ καταῤῥάκται τοὐρανοῦ
ἐν μέσῳ τῶν συννέφων καταχέονται
μετὰ βροντῶν καὶ ἀστραπῶν! Πῶς ἀπειλοῦν
νὰ λάβουν μετ' αὐτῶν καὶ πᾶν τὸ προστυχόν!

ΣΟΥΤΖ. Καὶ ὅμως δὲν ἐκπλήττουσι τὸν λόχον μας
αἱ τόσαι ἀπειλαὶ τῆς φύσεως, ἀλλὰ
θαῤῥῶν εἰς τὴν ἀνδρείαν του, ἐσκήνωσεν
ἐδῶ καὶ Τούρκους ἀψηφῶν καὶ θύελλαν!
Ἰδοὺ εἰς Δραγατζάνι τριακόσιοι
Ἑλλήνων παῖδες, σπουδασταὶ καὶ μαθηταὶ
τοὺς Τούρκους νῦν φοβίζουσι. . .

ΔΡΑΚ. Ναί! τρέμουσι,
τὸν λόχον ὅταν ἴδουν ἐγειρόμενον.
Οἱ δείλαιοι τριακοσίους τρέμουσιν,
ἐνῷ στρατοὺς ἀπείρους οὗτοι ἔχουσι. . . .

ΥΨΗΛ. Ἀλλὰ τριακοσίους ἔτρεμόν ποτε
κ' οἱ Πέρσαι, ὅτε μυριάδες ἔπεσαν
εἰς Θερμοπύλας! ἐνθυμεῖσθε τὸ συμβάν;
Τοῦ Λεωνίδου τὸ κατόρθωμα κ' ἡμεῖς
μιμούμενοι ἐδῶ εἰς Δραγατζάνιον,
ἂς πέσωμεν ὡς ἔπεσαν, κραυγάζοντες
«Ἐλευθερία, Ἕλληνες, ἢ θάνατος»!
Τοιοῦτος ἦτο καὶ ἐκείνων ὁ σκοπός,
ὁπόταν φάσματα δουλείας Περσικῆς
ἠπείλουν τὴν Ἑλλάδα τε καὶ γενικῶς
τῆς χώρας τῆς Εὐρώπης, ἥτις σήμερον
ἀπολαμβάνει τοὺς καρποὺς, οὓς ἔδωκεν
εἰς ταύτην ἡ ἐλευθερία. Πλὴν, Θεέ,
εἰς τίνα ἄλλον ἢ τοὺς Ἕλληνας αὐτοὶ
τὴν θέσιν των ὠφείλουν τὴν σημερινήν;
Καὶ ποῖος ἄλλος προὔταξε τὸ στῆθός του,
ὁπόταν μυριάδες ἐξεστράτευσαν
ἐκ τῆς Ἀσίας τῆς Περσίας καὶ λοιπῶν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

φυλῶν τῆς ἐνδοτέρω βαρβαρότητος,
κ' ἠπείλουν νὰ δουλώσωσι διὰ μιᾶς
τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης; — Ναί! οἱ Ἕλληνες
κατέχουν θέσιν θυρωροῦ 'ςτὰ πρόθυρα
τῆς γῆς τῶν Εὐρωπαίων, οὗτοι δέχωνται
ὡς πρῶτοι τὰς ἐφόδους τῶν ἐχθρῶν, κ' αὐτοὶ
εἰς μυριάδας μυριάδων ἔταξαν
τὸ πληγωμένον στῆθός του πρὸς φύλαξιν
τῆς γῆς αὐτῆς, ἣν κατοικοῦσι νῦν
τὰ ἔθνη ταῦτα τὰ καυχώμενα τανῦν
ἐπὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ!... Φεῦ!
ἡ τύχη πῶς τὰ πράγματα μετέστρεψε!
Τὸ κράτος τὸ Ἑλληνικὸν τὸ ἄλλοτε
τὸν κόσμον καταπλῆξαν ἅπαντα τανῦν,
— μὴ φρίττετε! — ὑπόδουλον διατελεῖ!
— ὑπόδουλον! — Ἀλλ' ὠχριᾶτε, ἀδελφοί,
ἀκούοντες τὴν λέξιν μόνον τὴν αἰσχράν!...
Ἑλλὰς ἡ μεταδώσασα τοὺς θησαυροὺς
τοὺς ἠθικούς, τὰς γνώσεις της εἰς ἅπαντας,
ἡ πάντοτε λατρεύσασα τὰ τῶν Θεῶν,
τὰς Μούσας καὶ τὰ γράμματα... θεέ!
τὴν σήμερον εἰς ἀμαθείας βόρβορον
καὶ δεισιδαιμονίας ἐβυθίσθη, καὶ
— τὸ χείριστον — ὑπὸ τοὺς Τούρκους ἔπεσεν
εἰς λήθαργον μεγάλον καὶ εἰς νάρκωσιν —
Λοιπόν, Θεέ, ἐνῷ παντοῦ βασίλεια
ἐγείρει ἡ ἐλευθερία, ἡ Ἑλλὰς
εἰς δούλωσιν θὰ ἦναι καὶ εἰς νάρκωσιν;...

ΣΟΥΤΖ. — Μὴ ἀπελπίζου! θάῤῥει, Ὑψηλάντα μου,
καὶ μέγας τῶν Ἑλλήνων ὁ Θεός! Ἰδού,
ἐντὸς ὀλίγου ἡ Ἑλλάς, ἡ πρὸ πολλοῦ
λησμονηθεῖσα, ἅπασα ἐγείρεται,
ἵνα ἐκ νέου μέγα παίξει πρόσωπον

ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τῆς οἰκουμένης γῆς!
Τῶν Φιλικῶν ἡ ἑταιρία ἐνεργεῖ.
Κι' ἀγῶνες, Ὑψηλάντα, ἤρχισαν παντοῦ.
Ἡ τοῦ σταυροῦ σημαία στήνει τρόπαια
'ς τὰς Ἑλληνίδας χώρας καὶ ὡς ἀστραπὴ
ἀπὸ τοῦ Ἴστρου μέχρι τοῦ Εὐρώτα νῦν
ἡ φλὸξ τῶν ἐπαναστατῶν, ἀνάστατον
ἐποίησε τὴν δούλην μας Ἑλλάδα! Ναί!
Ὁ ἔνδοξος Διάκος ἐπανέστησε
τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν. Ὁ Ὀδυσσεὺς
κι' ὁ Γκοῦρας τὴν Φωκίδα καὶ Δωρίδα μας.
Τὸ ἔνδοξόν μας Σοῦλι τρίζει ἄνωθεν
τοὺς τρομεροὺς ὀδόντας του, κ' εἶν' ἕτοιμοι
τὸν τύραννόν τους νὰ διαμελίσωσι!
Τὰς δὲ ἁλύσεις τῆς συσπᾷ τοῦ Πέλοπος
ἡ νῆσος ἅπασα, κ' ἡ Κρήτη ἔνοπλος
εὑρίσκεται καὶ συγκαλεῖ τοὺς Ἕλληνας
εἰς πόλεμον· ἀλλὰ κ' ἡ Ἀκροκόρυνθος
καὶ ἡ Μονεμβασία καὶ τὸ Ναύπλιον
εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ἤδη πίπτουσιν.
Αἱ Πάτραι καὶ τὸ μέγα Μεσολόγγιον
ἐντὸς ὀλίγου ἀπωθοῦν ἐκ τῶν χωρῶν
τὴν μισαρὰν τῶν Τούρκων ἡμισέληνον!
Τὰ σκάφη μας καὶ τῶν λέμβων μικρότερα
ἐν ἀκαρεῖ βυθίζουσι τὰ τρίκροτα!
κ' εἰς τὸν ἀέρα πάντ' ἀνατινάζουσι
τοὺς στόλους τῶν Ὀθωμανῶν κι' Ἀφρικανῶν.
Αἱ Σπέτζαι, τὰ Ψαρρὰ κ' ἡ Ὕδρα ἔδραξαν
τὰ ὅπλα ὡς καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος,
καὶ τέλος μία λέξις ἀντηχεῖ παντοῦ,
ἓν αἴσθημα, μία φωνὴ κι' ἀπόφασις,
νὰ πέσωσιν ὑπὲρ Πατρίδος ἅπαντες,
«Ἐλευθερίαν κράζοντες ἢ θάνατον».

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

('Εκ τῶν μυχίων τῆς σκηνῆς ἐξέρχονται ἦχοι μουσικῆς τοῦ ᾄσματος)

Ὦ παιδιά μου, ὀρφανά μου
Σκορπισμένα 'δῶ κ' ἐκεῖ κτλ.

ΥΨΗΛ. (ἀκροώμενος) Σιγήσατε . . . .

ΔΡΑΚ. Ὦ! ᾄδουσι τὸ θούρειον
τὰ τέκνα τῆς ἐλευθερίας . . . .

ΥΨΗΛ. Ὢ ἰδοὺ
τῳόντι, τέκνα ὄντως φιλελεύθερα!
Τὴν καταιγίδα, ἥτις μᾶς ἠπείλησεν,
ἐκεῖνοι ἀψηφοῦντες ᾄδουσιν ἐδῶ . . .
Πῶς ἡ ψυχή μου χαίρει τώρα, ἀδελφοί . . . .

ΣΟΥΤΖ. Καὶ τὶς φιλόπατρις ἐνταῦθ' ἀναισθητεῖ;
Τὶς δύναται νὰ μὴ ἐκφέρῃ ἔπαινον,
νὰ μὴ προσφέρῃ δάφνην εἰς τοὺς νέους μας,
τοὺς Ἱερολοχίτας, οἵτινες πιστοί,
'στὸν ὅρκον, ὃν ἐδώκαμεν, ἐμμένοντες
τὰ πάντα ὑπομένουσι, ἐκτίθενται
ἀφόβως εἰς τὰς σφαίρας τῶν Ὀθωμανῶν
καὶ θύελλαν περιφρονοῦσιν ᾄδοντες . . .

(Ἐπανακούονται μακρόθεν αἱ στροφαὶ τοῦ ᾄσματος)

ΥΨΗΛ. Ἀκούσατε πῶς ᾄδουσιν . . . ὤ! αἴσθημα!
(ἐξαπτόμενος). Ἐλευθερία, σὲ τὰ ἔθνη ἅπαντα
ἀπὸ αἰώνων ᾄδουσιν! Οἱ ποιηταὶ
σ' ὑμνοῦσιν αἰωνίως! σὲ οἱ Ἕλληνες
ἐπικαλοῦνται αὖθις εἰς τὸ ἔδαφος
τῆς φίλης των Ἑλλάδος, τῆς Πατρίδος σου!
Οἱ Ἕλληνες αὐτοί . . . οἱ νῦν ἀσήμαντοι,
οἱ Ἕλληνες οἱ πάντοτε προτάξαντες
τὸ στῆθος ὑπὲρ σοῦ, καὶ αὖθις πίπτουσι,
θεά μου, πολεμοῦντες μόνον διὰ σέ.
Αἱ Θερμοπύλαι, Σαλαμὶς καὶ Μαραθὼν
ἂς μένωσιν αἰώνια μαρτύρια

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

τοῦ πόθου τῶν Ἑλλήνων καὶ φρονήματος!
Τοῦ Πέρσου ὁ ἀγὼν δὲν ἐπεράνθη — ναί!
καὶ οὗτος ἐποφθαλμιῶν τὴν χώραν μας
ἠθέλησε νὰ τὴν ὑποδουλώσῃ, πλὴν
ἡ δουλικὴ πνοή του εὐθὺς ἔπαυσεν
εἰς ἔδαφος, εἰς ὃ ὑπάρχουν Ἕλληνες.
Καὶ σήμερον οἱ Τοῦρκοι πρὸς αὐτὴν ὁρμοῦν
καὶ νῦν τοῦ Πέρσου οἱ ἀπόγονοι αὐτὴν
νὰ λάβουν εἰς τὴν κατοχήν των θέλουσιν,
ἀλλὰ τὸν θάνατον θὰ λάβουν ἀντ' αὐτῆς.
— Τὸν θάνατον δ' εὑρίσκει πᾶς ἐπιποθῶν
τὴν δούλωσιν τοῦ Ἕλληνος καὶ μάρτυρες
οἱ Ἐνετοί, οἱ Πέρσαι, οἱ Ὀθωμανοὶ
καὶ οἱ τῆς Ῥώμης τέλος αὐτοκράτορες —
Ποσάκις δὲν εἰσώρμησαν ποθήσαντες
αὐτῆς νὰ γίνουν κύριοι; ἀλλ' ἔφυγον
κατησχυμμένοι, ἔφυγον αἰδούμενοι
νὰ τυραννήσωσι τὴν γῆν, ἥτις αὐτοὺς
ἀπὸ δουλείας ἄλλοτ' ἔσωσε πικρᾶς.
Ὑπῆρξεν ἐποχή, καθ' ἣν ὑπόδουλοι
ἐγίναμεν, πλὴν τότε ἐχαυνώθημεν.
Καὶ σήμερον θὰ ἴδουν οἱ Ἀγαρηνοί,
ἂν εἴμεθα ἀπόγονοι ἀντάξιοι
τῶν μενεχάρμων Σαλαμινομάχων μας!
Θὰ ἴδωσι τί δύναται τοῦ Ἕλληνος
ἡ χείρ, ὁπόταν οὗτος μάχεται ὑπὲρ
τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλευθερίας του.

(Ἐξακολουθοῦν οἱ ἦχοι τοῦ ᾄσματος μακρόθεν).

Τί βλέπω, Σοῦτζ', ἐδάκρυσας; Σὲ ἔθελξεν
τὸ ᾆσμα τῶν φιλελευθέρων νέων μας;

ΣΟΥΤΖ. Ἐμέ; Καὶ πότε δὲν μὲ ἔθελξαν αὐταί;
Καὶ πότε, φίλε, ἔσβυσεν τὸ αἴσθημα
ἐμοῦ; ὤ! πάντοτε τὴν θέσιν μας ὁρῶν
καὶ τὴν δουλείαν τῆς Ἑλλάδος ἀθυμῶ,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ ὅταν μόνον τὄνομα τὸ θελκτικὸν
ἀκούσω τῆς ἐλευθερίας, παρευθὺς
καὶ ὡς διὰ ἠλεκτρισμοῦ αἰσθάνομαι
τὸ αἷμα μου θερμότατον 'ς τὰς φλέβας μου,
τὸ πνεῦμα μου αἰσθάνομ' ἐλαφρότατον,
σχεδὸν δὲ ἀκουσίως χύνω δάκρυα.
Ὁπόταν δὲ τὸ τῆς δουλείας ὄνομα
τὰ ὦτά μου προσβάλῃ, ὠχριῶ εὐθὺς,
τὸ αἷμα μου ψυχρότατον αἰσθάνομαι
κ' αἱ τρίχες μου, ὀρθόνωνται. Διότι φεῦ!
ἡμεῖς οἱ ἐν Εὐρώπῃ ζήσαντες μικρὸν
γνωρίζομεν ὁποῖον φέρει ὄνειδος
τὸ ὄνομα, δουλεία! φεῦ! εἰξεύρωμεν
μὲ πόσην περιφρόνησιν προφέρουσι
τὸ ὄνομα τοῦ ὑποδούλου Ἕλληνος,
καὶ ποῖον οἶκτον προξενεῖ τὸ ὄνομα,
Ἑλλάς! Λοιπὸν, αὐτὰ συνάδελφοι,
ὁσάκις συλλογίζωμαι, λυποῦμαι καὶ
τὸ μῖσος ἐξανάπτω τῆς καρδίας μου
κατὰ τῆς φαύλης τῶν Ὀθωμανῶν φυλῆς.
Ὡρκίσθην αἰωνίως μῖσος ἄσπονδον
κατὰ τῶν Τούρκων κι' ὅλον ἀπεφάσισα
τὸν βίον μου νὰ ἐξοδεύσω, ἀδελφοὶ,
ἂν δυνηθῶ, ὡς δήμιος Ὀθωμανῶν . . .
Πιστεύσατέ με! λέγω τὴν ἀλήθειαν
ὡς τὴν ὑπαγορεύει ἡ καρδία μου.

ΔΡΑΚ. Κ' ἐγὼ, συνάδελφοι, ταὐτὰ αἰσθήματα
εἰς τὴν καρδίαν τρέφω. Ὅταν ᾆσμά τι
ἀκούσω τῆς ἐλευθερίας, εὐθυμῶ·
τῆς ἐλευθερίας ἥτις δὲν ἐπέστρεψε
ἀκόμη εἰς τὰς γαίας μας! Ὦ ἀδελφοὶ,
τὴν τύχην τῶν λοιπῶν ἐθνῶν ἐζήλευσα,
ἃ κέκτηνται ἐλευθερίαν, κ' ἔχουσι

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ νόμους καὶ αὐτονομίαν καθαράν.
Ἐκεῖ ὑπάρχουσι Πανεπιστήμεια,
ἐκεῖ ἀπὸ τοῦ βήματος διδάσκεται
τὰ φύβητρον τῆς τυραννίας, ὁ δεινὸς
ἐκεῖνος Δημοσθένης, καὶ ὁ Ὅμηρος
τοὺς σεβασμίους θέλγει σπουδαστὰς ἐκεῖ.
Ἐκεῖ, Θεὲ, τοὺς θησαυρούς μας ἔχουσι!
Ἐκεῖθεν γνώσεων πληθὺν ἀροῦνται,
κ' ἡδέως ἐκστηθίζουσι τοὺς ποιητὰς,
οὓς ἀγνοοῦν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων μας.–
Ὦ! ναὶ, ἐζήλευσα, ἐζήλευσα αὐτούς!
Εἰς ἀθυμίαν εἶμαι βλέπων τὴν Εὐρώπην μας
κωφεύουσαν εἰς τὰς φωνὰς ἑνὸς λαοῦ,
λαοῦ ἐμπνεύσαντος τὸ σέβας τῶν ἐθνῶν,
ἀφήνουσαν νὰ ἄρχῃ τῆς Ἀνατολῆς,
ἓν ἔθνος βάρβαρον, τὸ Ὀθωμανικόν.

ΥΨΗΛ. Ἐκ τῆς Εὐρώπης, φίλε μου, μὴ ἔλπιζε·
Εἰς τοὺς βραχίονας ἡμῶν ἂς ῥίψωμεν
ἁπάσας τὰς ἐλπίδας μας. Τὰ ὅπλα μας
θὰ ἀποδώσουν τὴν ἐλευθερίαν μας
καὶ ὄχ' οἱ νάνοι διπλωμάται τῶν ἐθνῶν.
Καθεὶς δὲ ἑαυτὸν φροντίζει σήμερον,
καὶ ἂν εἷς γείτων καὶ φιλότιμος λαὸς
τὰ πάνδειν' ὑποφέρῃ, ἀδιάφορον! . . .
Ἀλλὰ ἡμεῖς τὰ ὅπλα ἰδοὺ δράττομεν
καὶ χύνοντες ἡρωϊκῶς τὸ αἷμά μας,
τὰς χώρας ἀνακτῶμεν τῶν πατέρων μας.
Ἡ κυανόλευκος σημαία μας νικᾷ
κι' ἀπέναντι τῆς λάμψεώς της σβύνονται
τὰ φῶτα τῆς ἡμισελήνου! . . . Πίπτομεν
τοὐλάχιστον ἡρωϊκῶς ὡς μάρτυρες
ὑπὲρ πατρίδος καὶ θρησκείας! πίπτομεν
θαῤῥοῦντες καὶ ἐλπίζοντες ς' τὸν Ὕψιστον.
Ἀπὸ Ταινάρου μέχρι Αἵμου σήμερον

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

μία φωνὴ ἀκούεται καὶ ἀντηχεῖ
φρικτῶς ς' τὰ ὦτα τῶν Ἀγαρηνῶν,
ἓν ὄνειρον διακυμαίνει τὴν ψυχὴν
τοῦ Ἕλληνος, μία ἐλπὶς καὶ πόθος εἷς,
ἡ πτῶσις τῆς Τουρκίας κ' ἡ ἀνάστασις
τοῦ γένους τοῦ Ἑλληνικοῦ! Ποία χαρὰ
ὁπόταν ὁ σταυρὸς τὴν ἡμισέληνον
ἐκ τῶν χωρῶν μας ἐκδιώξῃ! . . . Ἀδελφοί
ἐλπίσωμεν εἰς τὸν Χριστὸν τὰ μέγιστα!
Ἰδοὺ ὀλίγοι ὄντες καὶ στερούμενοι
τὴν μέσων τοῦ πολέμου καὶ τοῦ ναυτικοῦ!
θρασεῖαν ὄντως κεφαλὴν ἐγείρομεν
κατὰ τῆς τυραννίδος! Οἱ ἁρματωλοὶ
κ' οἱ κλέπται εἰς τὰ ὄρη ἀνεγείρουσι
τὴν ἐρυθρὰν σημαίαν, κ' ὅλος ἔκπληκτος
μᾶς θεωρεῖ παντοῦ ὁ κόσμος, ἀπορῶν
διὰ τὸ θάῤῥος καὶ τὸ αἴσθημα ἡμῶν!
Ἡ Αἴγυπτος, ἡ Ἀφρικὴ καὶ ἅπασαι
αἱ βάρβαροι φυλαὶ μᾶς πολεμοῦσι νῦν
ἀλλὰ ἡμεῖς — ὢ αἶσχος των — ἐν ἀκαρεῖ
τὸ αἷμα τούτων χύνομεν τὸ μελανόν.
Μὲ μίαν μόνην λέμβον καὶ μικρὰν
εἰς τὸν ἀέρ' ἀνατινάζομεν εὐθὺς
τὰ τρίκροτα τῶν Τούρκων καὶ νησίδες τρεῖς
Ψαῤῥὰ καὶ Ὕδρα, Σπέτζαι ἀντιμάχωνται,
κατὰ τῶν στόλων τῆς Ἀσίας κι' Ἀφρικῆς!
Λοιπὸν τί ταῦτ' ἀποδεικνύουν, φίλτατοι;
ὅτ' εἶν' ἀκόμη εἰς τὰς φλέβας μας πολὺ
τῶν Σαλαμινομάχων αἷμα, ὅτι ζῇ
τὸ αἴσθημα ἐκείνων εἰς τὰ στήθη μας!
Ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ οἱ πρόγονοι
ἀπέθνησκον, ὡς θνήσκομεν κ' ἡμεῖς ἐδῶ!

ΣΟΥΤΖ. Ὑπὲρ ἐλευθερίας ν' ἀποθάνωμεν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ὡρκίσθημεν, τὸν ὅρκον ἀναγράψαντες
ἐν τῇ σημαίᾳ μας — Καὶ εἶναι σύνθημα
ἁπάσης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς! — . . Ἰδοὺ
ὁ Λόχος μας ὁ Ἱερὸς — ὤ ὑψηλὴ
κ' ἐπαινετὴ ἰδέα! — Τριακόσιοι
ἐδῶ συσσωματώθημεν, ἀφήσαντες
καὶ συγγενεῖς καὶ οἴκους μας, ἀπέναντι
πατρίδος καὶ θρησκείας, καὶ τὸν θάνατον
ἀσμένως περιμένωμεν μαχόμενοι!
Ὁ κόσμος δι' ἡμᾶς θὰ λέγῃ· «ἔπεσαν
οἱ νέοι τριακόσιοι μαχόμενοι.»
εἰξεύρετε ἀκόμη χθὲς τί ἔγραψα
ς' τοὺς δύο ἀδελφούς μου; Ἀλλ' ἀκούσατε·

(Ἀναγινώσκει ἀντίγραφον ἐπιστολῆς.)

«Ὦ ἀδελφοί! εἰς Δραγατζάνι εἴμεθα
ἐν σώματι τὸ ὅλον τριακόσιοι,
χθὲς μαθηταὶ τῶν Γυμνασίων, σήμερον
ἐλευθερίας μαχηταί, καὶ ἔχομεν
ἀκράδαντον ἀπόφασιν νὰ πέσωμεν
ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος μας.
Ἂν πέσωμεν, σεῖς γράψετε ς' τὸν τάφον μας·
«Ἀπέθανον οἱ νέοι τριακόσιοι,
οὐδὲ φροντίσαντες νὰ εἴπουν κἂν ὑμῖν
τὸ ὄνομα αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι ἔπεσαν
ὑπὲρ τοῦ ὑποδούλου ὅλοι ἔθνους μας.»
Τοιαῦτα αὐτοῖς ἔγραφα, συνάδελφοι,
νομίζων ὅτι δὲν προσέκρουσα ποσῶς
εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ λόχου μας. .

ΥΨΗΛ. Εὖγε, λαμπρά.

Καὶ σὺ νομίζω, Ῥίζε, καὶ Ἀνδρόνικε,
ἀνδρεῖοι ἑκατόνταρχοι, τὰ ἴδια
θὰ τρέφετε αἰσθήματα. . . Πλὴν κάχλασμα
ἀκούω ἵππων. . . *(ἀκούονται βηματισμοί)*

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΟΥΤΖ. *(ιδὼν ἔξωθεν)* Εἶνε ὁ Καραβιᾶς
ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

ΥΨΗΛ. Αὐτὸς
θὰ εἴπῃ ἐὰν ἔρχετ' ὁ Ἀλέξανδρος
ὁ ἀδελφός μου.

ΣΟΥΤΖ. Ὑψηλάντα, βέβαια.
Διότι ἔχομεν καιρὸν νὰ μάθωμεν
περὶ αὐτοῦ.

ΥΨΗΛ. Ἂν ἦτο εἰς τὸ Ῥιμνικόν,
νὰ τὸ ἀγγείλῃ ἔπρεπε τῷ λόχῳ μας,
ἀλλ' ἴσως φαίνεται ἡ νὺξ κ' αἱ θύελλαι
ἐμπόδισαν τὴν δίοδον αὐτοῦ.

ΣΟΥΤΖ. Ἰδοὺ
ὁ Καραβιᾶς.

ΣΚΗΝΗ Β'.

Οἱ ἄνω καὶ ΚΑΡΑΒΙΑΣ.

ΚΑΡΑΒ. Ὦ ἀδελφοί μου ἔρρωσθε!
Εἰς τὴν πυράν, ὡς βλέπω ἐκαθήσατε
ὑπὸ τοῦ ψύχους βιαζόμενοι.

ΥΨΗΛ. Ἀλλὰ
κακὸν αὐτὸ σοὶ φαίνεται, Βασίλειε;

ΚΑΡΑΒ. Τὸ κατ' ἐμὲ θερμαίνομαι καὶ τῇ ψυχῇ
καὶ σώματι ὑπὸ θερμοῦ αἰσθήματος.
Πυρὸς δὲν ἔχω χρείαν ἵνα θερμανθῶ.
ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὑπάρχει κλίβανος
τὰ στήθη μου φλογίζων, καὶ τὸν κλίβανον
βεβαίως τοῦτον θὰ γνωρίζετε καὶ σεῖς:
ὑπάρχ' εἰς τὰς καρδίας τῶν πατριωτῶν
κ' οὐδὲν τὸν σβύνει, οὐδ' ὁ θάνατος αὐτός.

ΥΨΗΛ. Ἐπαινετοὶ οἱ λόγοι σου, Βασίλειε,
ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν ἀφήσωμεν αὐτούς.
Ὁ Ὑψηλάντης ὁ Ἀλέξανδρος εἶπε

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ἂν ἔμαθες ποῦ εἶναι καὶ τί γίνεται.

ΚΑΡΑΒ. Εἰδήσεις ἔλαβον περὶ αὐτοῦ πολλάς.
ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του εὑρίσκονται
αἱ τέσσαρες χιλιάδες τῶν πολεμιστῶν
Κ' αἱ δύο χιλιάδες πεντακόσιοι
ἱππεῖς, τὸ πλεῖστον 'Αρναοῦται, Βούλγαροι
Πανδοῦροι, Σέρβοι καὶ ὀλίγοι Μολδαυοί.
Καὶ τὴν πρωΐαν σήμερον ἐκ 'Ριμνικοῦ
ἐκίνησεν κατεσπευσμένως δι' ἐδῶ,
ἐντὸς δ' ὀλίγου φθάν' εἰς Δραγατζάνιον.
'Ο δ' 'Αργυροκαστρίτης 'Αναστάσιος
πλησίον τοῦ Καρᾶ ἐστρατοπέδευσεν
καὶ ἔρχεται πλησίον κι' ὁ 'Ολύμπιος.
'Αλλὰ ἓν ἕτερον ν' ἀγγείλλω ἔφθασα,
ὅπερ μεγάλως θὰ λυπήσῃ καὶ ἡμᾶς
καὶ πάντα Ἕλληνα φιλόπατριν . . . .

ΥΨΗΛ. Θεέ!
τί μέλλομεν ν' ἀκούσωμεν!

ΚΑΡΑΒ. Οἱ Τοῦρκοι, φεῦ,
θηριωδῶς τὸν Δίακον ἐθανάτωσαν.

ΟΛΟΙ. (ἐκπεπληγμένοι) Ἆ! ! . .

ΚΑΡΑΒ. Εἰς τὴν πυρὰν τὸν ἔβαλον οἱ ἄσπλαγχνοι,
τὸ σῶμα μὲ ἐλάτινον περάσαντες
σουβλίον. Τὸν ὠβέλησαν αἱ λέαιναι,
κι' ὡς πρόβατον εἰς τὴν πυρὰν τὸν ἔψησαν
καὶ ὅταν ἐπριζότριζαν αἱ σάρκες του
καὶ ἔῤῥεεν ὁ μυελὸς χυνόμενος,
ἐκεῖνος ᾖδεν ἔτι ᾆσμα θούρειον,
ἐλευθερίαν ἔκραξε κι' ἀπέθανεν! . . .

ΥΨΗΛ. Ἀκούετε;
ὢ τέλος φρικωδέστατον!

ΣΟΥΤΖ. Καὶ σὺ λοιπὸν, ὦ Δίακε μας ἀπέθανες;
καὶ σὲ οἱ Τοῦρκοι εἰς πυρὰν ἐνέβαλον;
ὢ! λύσσα καὶ μανία ἐκδικήσεως! ! !

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΡΑΚ. Εἰς τῶν μαρτύρων τῶν χορὸν ὁ Διάκος μας
εἰσῆλθεν ἤδη. Τώρα δὲ τὸ αἷμά του
ὁπόταν δι' ἐκδίκησιν βοᾷ, ἡμεῖς
ἁρμόζει ἐπαξίως ν' ἀνταμείψωμεν,
τοὺς Τούρκους τοὺς δημίους! Θρήνων ἐποχὴ
δὲν εἶνε πλέον. Δράμωμεν νῦν ἅπαντες
τοῦ Διάκου τὴν θανὴν νὰ ἐκδικήσωμεν.

ΚΑΡΑΒ. Κ' ἐγὼ φρονῶ τοιουτοτρόπως, ἀδελφοί.
Στιγμὴν ἂς μὴ ἀφήσωμεν ἀπόλεμον!
Ἂς πέσωμεν εἰς τῶν ἐχθρῶν τοὺς παμπληθεῖς
στρατοὺς κ' ἐκεῖ ἂς ἱκανοποιήσωμεν
ἀρκούντως τὴν τιμήν μας.

ΣΟΥΤΖ. Σύμφημι κ' ἐγώ. (*κινεῖται*).

ΥΨΗΛ. Σταθεῖτε, πῶς ἀσκέπτως τὴν ἀπόφασιν
ποιεῖτε τοῦ πολέμου; ποῦ ὑπάγετε;

ΚΑΡΑΒ. Ἐκεῖ 'ποῦ προωρίσθημεν νὰ πέσωμεν!

ΥΨΗΛ. Ἀλλὰ δὲν βλέπετε τὴν ἔξω θύελλαν;
δὲν βλέπετε ὅτι στρατοὶ Ὀθωμανῶν
ἀγρίων ἐνεδρεύουσι τὸν λόχον μας;
Τοὐλάχιστον μικρὸν ἂς περιμείνωμεν
νὰ ἔλθῃ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ παρευθὺς
εἰς μάχην ἐξερχόμεθα.

ΚΑΡΑΒ. Φαινόμεθα
θρασύδειλοι! Διὸ ἁρμόζει ν' ἄγωμεν!

ΥΨΗΛ. Μὴ σπεύδωμεν ταχέως πρὸς ἀπώλειαν.

ΚΑΡΑΒ. Θὰ εἴμεθα κλεισμένοι ὡς τὰ γύναια;

ΥΨΗΛ. Ἀλλ' ἂν θελήσωμεν τὸ Λεωνίδειον
νὰ παίξωμεν κ' ἐνταῦθα δρᾶμα, ἄφευκτα
χανώμεθα. . . Αἱ Θερμοπύλαι, ἀδελφοί,
δὲν εἶν' ἐδῶ. . . Δι' ἄλλο προωρίσθημεν.
Τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἂς περιμείνωμεν.
Τοὐλάχιστον χωρὶς τοῦ Ἀλεξάνδρου μή,
μὴ πρὸς Θεοῦ κινήσωμεν εἰς σύγκρουσιν.
Ἰδέ, ὁ ἀριθμός μας εἶν' ἐλάχιστος.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Θ' ἀντιπαραταχθοῦν οἱ τριακόσιοι
πρὸς τόσας μυριάδας Μωαμεθανῶν;

ΚΑΡΑΒ. Καὶ ἄλλοι παρετάχθησαν κατὰ πολλῶν,
Καὶ ἄλλοι ἐδοξάσθησαν μαχόμενοι.
Πρὸς τί λοιπὸν ἀφήσατε τοὺς οἴκους σας
τοὺς συγγενεῖς, τὰ γράμματα, τέλος τὸ πᾶν;
ἵνα κατασκηνώσητε πάντες ἐδῶ
εἰς Δραγατζάνιον καὶ ἵνα πάσχητε
ὑπὸ βροχῆς κ' ἐλλείψεως τροφῶν; Εἰπέ!
Ἤ θέλετε οἱ Τοῦρκοι νὰ σᾶς λέγωσιν
ἀνάξια εἰς μάχην μαθητάρια;
Ὦ κίνησον, μὴ δυσπιστῇς, Νικόλαε.
Βραχίονες ὀλίγοι εἴμεθα, ἀλλὰ
τὸ αἴσθημά μας ἔγεινεν θερμότατον.
Ἐνασμενίζεσαι λοιπὸν νὰ ἀπρακτῇς;
Γινώσκω ὅτι κήδεσαι τοῦ λόχου σου
ἀλλ' ἤδη μὴ εἰς ἀπραξίαν τὸν κρατῇς.
Μυστηριώδης ὤθησις κ' ἐνδόμυχος
μοὶ λέγει νὰ προβῶμεν διασχίζοντες
τὰς ἐχθρικὰς τῶν Μουσουλμάνων φάλαγγας.
Ἄς μὴ ἱστάμεθα εἰς Δραγατζάνιον.
Ἄς προχωρήσωμεν! Τὸ στάδιον ἡμῶν
ἀκόμη εἶνε ἐνδοξότερον!

ΥΨΗΛ. Αὐτὰ
κἀγὼ γνωρίζω, φίλοι, ἀλλ' ἐπιθυμῶ
νὰ μὴ καταστραφῇ ὁ λόχος μας ἐδῶ.
Ἀκόμη νέοι εἴμεθα· μὴ σπεύδομεν
ὑπὸ φιλοπατρίας ἐξαπτόμενοι.
Ἀλέξανδρος ὁ Ὑψηλάντης αὔριον
ἐὰν δὲν ἔλθῃ βοηθήσων, φεύγομεν.

ΣΟΥΤΖ. Εἰς τοῦτο συμφωνῶ.

ΔΡΑΚ. Κ' ἐγώ.

ΚΑΡΑΒ. Ἀρνοῦμ' ἐγώ!

ΣΟΥΤΖ· Ἀλλ' ἔρχεται νομίζω τοῦρκός τις . . Ἰδέ . . .

ΣΟΥΤΖ. Ἀπεσταλμένος εἶνε τοῦ Καρά-Φεΐζ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

(Οἱ ἄνω καὶ ΜΟΥΚΤΑΡ συνοδευόμενοι ὑπὸ δύο Τούρκων.)

ΥΨΗΛ. Ἂς ἔλθῃ.
ΜΟΥΚ. Ἕλληνες, μὲ στέλλει ὁ Φεΐζ
ἵνα σᾶς εἴπω δύο ἔτι λέξεις του. . .
Δὲν ἤθελε ν' ἀποτανθῇ τῷ ἀρχηγῷ
τῶν Γραικικῶν δυνάμεων, ἀλλὰ ὑμῖν
τοῖς Ἱερολοχίταις.
ΥΨΗΛ. Λέγε σύντομα.
ΜΟΥΚ. Παράτολμον νομίζει ὁ Καρά-Φεΐζ
σεῖς, νέοι τριακόσιοι, ν' ἀντίστασθε
πρὸς μυριάδας Τούρκων καὶ Ἀσιανῶν.
Καλλίτερον θὰ ἦτο ἂν τὰς βίβλους σας
εἰς χεῖρας πάλιν ἐλαμβάνετε, ὡς πρίν...
Πρὸς τί μοὶ εἶπεν ἀντιμάχεσθε ἐδῶ;
Νομίζετε πῶς δύνασθε τὸν πόλεμον
πρὸς τὴν Τουρκίαν νὰ διατηρήσητε;
Προσέξετε μὴ λάβητε τὸν θάνατον,
ὃν ἔλαβεν ὁ Δλάκος σας! προσέξετε
μὴ εἰς πυρὰν χορεύσητε σεῖς ἅπαντες.
ΥΨΗΛ. Οὐδ' ἀπαντήσεως κἂν εἶσαι ἄξιος.
Ἀλλ' ἄπελθε κ' εἰπὲ εἰς τὸν Καρά-Φεΐζ,
ὅτι ἐντὸς ὀλίγου συναντώμεθα
εἰς τοῦ πολέμου τὸ πεδίον.
ΜΟΥΛ. Ἔπρεπε
τοιουτοτρόπως νὰ ὁμίλῃς τῷ Καρά-Φεΐζ
καὶ ἔβλεπες μὲ τίνα εἶχες ἄνθρωπον
νὰ κάμῃς.
ΤΧΗΛ. Εἶνε ὁ Φεΐζ πλησίον μας.
Νὰ ὁμιλήσω δύναμαι ὁ ἴδιος
πρὸς τοῦτον; Δύναμαι καὶ τὴν ἀπάντησιν
ἐγὼ νὰ εἴπω πρὸς αὐτόν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΜΟΥΚ. Ὁρίσετε.

ΣΟΥΤΖ. Ὦ Ὑψηλάντα, θὰ καταδεχθῇς αὐτὸν
νὰ ἴδῃς κατὰ πρόσωπον;

ΥΨΗΛ. Ἀφήσατε
ν' ἀκούσῃ ὁ Καρά-Φεϊζ ἐκ στόματος
Ἑλληνικοῦ Ἑλληνικὴν ἀπάντησιν.
Ἀκόμη ἔχομεν καιρὸν ὡς αὔριον·
ἀφήσατε εἰς Ἕλλην κ' εἰς Ὀθωμανὸς
τοὺς λογαριασμοὺς νὰ καταστρώσωσιν,
οὓς μέλλουσιν ἐν τῷ πολέμῳ αὔριον
νὰ ἐξοφλήσωσιν: Ἂς μάθῃ παρ' ἐμοῦ
ὁ ἄσπονδος Φεϊζ νὰ ὁμιλῇ καλῶς
πρὸς Ἕλληνας. Διότι εὐκρινέστατα
ὁ Ἕλλην πάντοτ' ἐκδηλοῖ τὸ φρόνημα.
(τῷ Μουκτάρ.) Ἢ φαίνεται, νομίζεις ὅτι ἔμπροσθεν
τῶν Τούρκων κρύπτει τὰ φρονήματα αὐτοῦ;
Ὑπάγωμεν, κ' ἐκεῖ θὰ ἴδῃς, ἂν σαφῶς
τὸ αἴσθημά μου λέγω τὸ μισότουρκον.
Συνάδελφοί μου περιμένετε! Ἐγὼ
ἐντὸς τῆς ὥρας ἔρχομαι·

ΟΙ ΙΕΡΟΛΟΧΙΤΑΙ Ὑγίαινε.

(Ἀναχωρεῖ ὁ Ν. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ συνοδευόμενος ὑπό τινων Ἱερολοχιτῶν καὶ ὁ ΜΟΥΚΤΑΡ μετὰ τῶν δύο Τούρκων.)

ΠΡΑΞΙΣ Β'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

(Τὰ ἐνδότερα Τουρκικοῦ κατασκηνώματος, ὅπερ φρουροῦσι πεζοὶ Ὀθωμανοί. Εἶνε νύξ. Ὁ Καρὰ-Φεϊζ ἐξηγριωμένος βηματίζει ἐν τῇ σκηνῇ, ἐξαίφνης δ. ἵσταται τεταραγμένος.

ΚΑΡΑ-Φ. Ποῖος; ἐγὼ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐμπρὸς αὐτῶν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

νὰ ταπεινώσω σήμερον;—Οὐδέποτε!
Ἀλλὰ ἰδοὺ, τὸ σκότος ἐπροχώρησεν
καὶ ὁ Μουκτὰρ ἀκόμη δὲν ἐπέστρεψεν
ἐκ τῶν σκηνῶν εἰς ἃς τὸν ἔστειλα, ζητῶν
τοῦ λόχου των τοῦ ἱεροῦ παράδοσιν.
Ἀκόμη δὲν ἐφάνη· κ' ἴσως οἱ ἐχθροὶ
ἐκράτησαν αὐτὸν αἰχμάλωτον ἐκεῖ.
Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν . . . εὑρίσκωνται
εἰς θέσιν κινδυνώδη καὶ ἓν κίνημα
τοιοῦτον δύναται νὰ ῥίψ' εἰς βάραθρον
τὸ στράτευμά των ἅπαν, ὅπερ φαίνεται
ἐλευθερίαν ὅτι ὀνειρεύεται
καὶ πτῶσιν τοῦ γιγαντιαίου κράτους μας.
(σαρκαστικῶς) Οἱ νήπιοι! ἐλευθερίαν ἀπαιτοῦν,
πλὴν πανταχοῦ τὸν θάνατον εὑρίσκουσι.
Μεμετρημένοι ὄντες κι' ἀβοήθητοι
καὶ πολεμοφοδίων ὄντες ἄποροι
σημαίαν ἤγειραν ἐπαναστάσεως
κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας μας! Ἀλλὰ
ἰδοὺ πῶς αἱ φωναί των πνίγονται εὐθὺς
ὑπὸ τὴν λάμψιν τῆς ἡμισελήνου μας!
Ἰδοὺ πῶς οἱ στρατοί μας διασπείρονται
καὶ τρόμον, φρίκην καὶ φυγὴν ἐμπνέοντες
λακτίζουν τὸν σταυρόν των ἐκ τῶν σημαιῶν
καὶ ἐπιτάσσουσιν ὡς Κύριον αὐτοῖς
τὸν μέγαν μας Σουλτάνον τὸν πανίσχυρον!
Εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἓν ἔθνος κραταιὸν
θὰ βασιλεύει πάντοτε, τὸ Τουρκικόν!
Ἀλλὰ ἐδῶ—ὢ αἶσχός σου Καρά-Φεΐζ!—
ὀλίγοι Ἑλληνόπαιδες ἐτόλμησαν
ἀφήσαντες τὰς βίβλους τῶν σχολείων των
ἐμπρός σου νὰ παραταχθοῦν τὰ νήπια!
Εἰς πόλεμον σὲ προσκαλοῦν καὶ θέλουσι
τὴν πτῶσιν ἵνα ἴδωσι τοῦ κράτους σου!

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Ἐδῶ εἰς Δραγατζάνι τριακόσιοι,
ἀκόμη παῖδες, τοῦ πολέμου ἄπειροι,
ἐμπνέουν τρόμον εἰς τοὺς στρατιώτας μου!
Οὐαί! Καρὰ-Φεϊζ, ὁ ἐγκαυχώμενος
ἐπὶ ἀνδρείᾳ περιφήμῳ! Ἐντροπή!
Σ' ἐφόβισαν αὐτοὶ οἱ Ἑλληνόπαιδες,
ἀήττητοι ἐμμένοντες 'ς τὰς θέσεις των;
Οὐαί! Καρὰ-Φεϊζ, ἂν σὲ νικήσωσι
πρὸς αἶσχος τῆς Τουρκίας καὶ τῶν τέκνων της!
Τοὺς βρυχωμένους λέοντας, τὰς τίγρεις σου
ἂν παῖδες τριακόσιοι, νικήσωσι!
Δὲν εἶνε ἔντιμον νὰ ζῇς ἀφ' οὗ αὐτοὶ
σ' ἐφόβισαν! Ὦ! βύθισον 'ς τὰ στήθη σου
τὸ φάσγανον, ἂν νικηθῇς! Τὸν θάνατον
προτίμησον τῆς ἠθικῆς σου προσβολῆς!
Ἀλλὰ τί λέγω; εἰς παραφοράν εἰμι . . .
Αὐτοὶ νὰ μὲ νικήσωσι, τὰ νήπια;
αὐτοὶ νὰ μὲ φοβίσωσιν οἱ δείλαιοι;
αὐτοὶ ἐδῶ νὰ στήσουν νίκης τρόπαια;
νὰ λέγουν ὅτι τὸν Καρὰ ἐνίκησαν;
Ὦ λύσσα καὶ μανία ἐκδικήσεως!

Κι' ἂν τὸ συλλογισθῇς, Καρά, εἶν' αἰσχός σου!
(ἐξαπτόμενος κράζει) Μουκτάρ, ὦ! πρόσελθε, Μουκτάρ . . Ἀλλὰ αὐτὸς εὑρίσκεται μακρὰν εἰς τὸ στρατόπεδον . . .
(ἕλκων τὴν σπάθην) Ἀλλάχ! σὺ ἔσω μάρτυς εἰς τὸν ὅρκον μου!
Ἐνόσῳ ζῶ ὁρκίζομαι τοὺς Ἕλληνας
ἐν στόματι μαχαίρας νὰ διέρχωμαι!
Ὁρκίζομαι νὰ τρέφω μῖσος ἄσπονδον,
αἰώνιον νὰ τρέφω μῖσος κατ' αὐτῶν
τῶν φαύλων μου ἐχθρῶν, τῆς Γραικικῆς φυλῆς!
Ὡρκίσθην καὶ τετέλεσται! Τὸ φάσγανον
'ς τὴν θήκην δὲν θὰ ἔμβῃ πρὶν ς' τὸν τάφον μου
τὸ σῶμά μου ἐμβῇ! Τετέλεσται, Γραικοί!

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ἂν τὴν ἀπόφασίν μου κάμουν κ' ἕτεροι!
Ἐκ τοῦ ἀγροῦ τοῦ κόσμου δὲν θὰ μείνῃ εἷς,
εἷς στάχυς Ἕλλην πλέον! καὶ τετέλεσται!
Τοῦ Τούρκου θεριστοῦ τὸ δρέπανον αὐτοὺς
θὰ ἐξαλείψῃ ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἷς λαὸς
ὁ Τουρκικὸς θὰ ἄρχει τῆς Ἀνατολῆς!

(παρατηρῶν ἔξωθεν) Μουκτὰρ σὺ εἶσαι; ἦλθες; Πρόσελθε, Μουκτάρ.

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΚΑΡΑ-ΦΕΫΖ καὶ ΜΟΥΚΤΑΡ.

ΚΑΡΑ-Φ. Μουκτὰρ, ὁποίαν ἔδωκαν ἀπάντησιν
οἱ Ἱερολοχῖται 'ς τὰς προτάσεις μας.

ΜΟΥΚ. Ὁποίαν σοὶ προέλεγον.

ΚΑΡΦ. Ὡς Ἕλληνες
βεβαίως θ' ἀπεκρίθησαν,

ΜΟΥΚ. Μ' ἀπέπεμψαν
μὲ ὕφος ὑπερήφανον, καὶ εἶπόν μοι
ὅτι θὰ ἔλθῃ τῶν Ἱερολοχιτῶν
ὁ ἀρχηγὸς νὰ δώσῃ τὴν ἀπάντησιν

ΚΑΡΑ-Φ. Ὁ ἴδιός των ἀρχηγὸς πρὸς τὸν Καρὰ
θὰ ἔλθῃ; Ὢ χαρά! Λοιπὸν θὰ δυνηθῶ
νὰ ἴδω κατὰ πρόσωπον τὸν ἄσπονδον
καὶ ὑπερήφανον ἐχθρόν; Θὰ δυνηθῶ
νὰ εἴπω πρὸς αὐτὸν μὲ περιφρόνησιν
ὁποῖον τρέφω μῖσος κατ' αὐτῶν.

ΜΟΥΚ. Ἀλλὰ
κι' αὐτὸς μὲ περιφρόνησιν θ' ἀποκριθῇ!
Τί; ἔτι δὲν ἐγνώρισας τοὺς Ἕλληνας;
δὲν ἔμαθες τοὺς τρόπους των, τὸ ὕφος των
καὶ τὴν ἀλαζονείαν.

ΚΑΡΑΦ. Τὰ ἐγνώρισα
καὶ διὰ τοῦτο τρέφω μῖσος ἄσπονδον
κατὰ τοῦ ἀλαζονικοῦ αὐτοῦ λαοῦ,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ πίστευσε, Μουκτὰρ, ὅτι αἰσθάνομαι
ἓν λύσσης αἴσθημα κατὰ τῆς Γραικικῆς,
τῆς μισητῆς αὐτῆς φυλῆς, ἥτις τολμᾷ
θρασεῖαν νὰ ἐγείρῃ κεφαλὴν ἡμῖν!
Καὶ δύναμαι τὸν βίον νὰ διέρχωμαι
ὡς δήμιος Ἑλλήνων! εἰς τὰς φυλακὰς,
εἰς σπήλαια νὰ ζῶ, ἀλλὰ τοὺς Ἕλληνας
νὰ σφάζω ὅπου εὕρω, καὶ τοὺς μυελοὺς
οἵτινες σήμερον τὰ πάντα ἐνεργοῦν.
νὰ ἐκκενῶ λαμβάνων τὰ κρανία των
ἀντὶ κρατήρων εἰς τὸ γεῦμά μου! . . Μουκτάρ,
ὁ οἶνος ὁ καλλίτερος; τὰ πνεύματα
καὶ πάντα τὰ ποτὰ, δὲν μὲ εὐφραίνουσιν·
ἡ δίψα μου ποτὲ δὲν καταπαύει, φεῦ!
καὶ μόνον ἓν ὑγρὸν, καὶ μόνον ἓν ποτὸν
θὰ μὲ εὐφράνῃ ἴσως . . . αἷμα Γραικικόν!
Τὴν φρικαλέαν λύσσαν μου ἐγὼ αὐτός
θὰ κατασβέσω πίνων πάντοτ' αἵματα
Ἑλλήνων! Μ' ἐννοεῖς, Μουκτὰρ; μὲ αἵματα
ἡ δίψα τοῦ Καρὰ-Φεϊζ θέλει σβεσθῆ.
Ἰδοὺ τὸ μόνον μου εὐχάριστον ποτόν!
Αὐτὸ ἂν ἦχα πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν,
μ' αὐτὰ τὸν λάρυγγά μου ἂν κατέκλυα,
ὤ! ἤμην εὐτυχής! διότι ἤθελον
μ' ὀλίγην δόσιν αἵματος Ἑλληνικοῦ
τὴν δίψαν ταύτην καταπαύει παρευθὺς,
ἣν ἕτερον ποτὸν ψυχρὸν ἀδυνατεῖ
νὰ σβέσῃ!!

ΜΟΥΚ. (καθ' ἑαυτὸν) Ὦ πρωτοφανὴς ἡ λύσσα του!

ΚΑΡΑΦ. Καὶ ὅταν ἀποθάνω, ἄς μοι βάλλωσι
ἀντὶ τοῦ χώματος τὰ πτώματα Γραικῶν,
κ' ἐπὶ τοῦ τάφου μου ἂς ἀναγράψωσιν
«Ὁ τῶν Ἑλλήνων δήμιος ἀπέθανεν . . .»
Τὸ ὄνομά μου ἂς μὴ γράψωσιν . . ἀρκεῖ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

νὰ μ' εἴπουν δήμιον, σφαγέα τῶν Γραικῶν.
Ἡ ἱστορία ἂν περὶ ἐμοῦ ποτε
ποιήσῃ λόγον, ἄς μοι δώσῃ τὄνομα
δημίου τῶν Ἑλλήνων, (τίτλος εἰς ἐμὲ
εὐχάριστος πολὺ, καὶ ὃν μὲ τὄνομα
τοῦ νικητοῦ, τοῦ ἥρωος, τοῦ κρατεροῦ
δὲν ἀνταλλάζω πώποτε). Ἐὰν, Μουκτὰρ,
τὸ αἴσθημά μου ἔτρεφον καὶ οἱ λοιποὶ
Ὀθωμανοὶ, οἱ Ἕλληνες οὐδέποτε
ἐτόλμουν νὰ ἐγείρωσι τὴν κεφαλήν.
Ἐὰν καθὼς φρονῶ, τοιαῦτα ἔπραττον
οἱ Τοῦρκοι ἤθελον τοὺς Ἕλληνας εὐθὺς
ἀποστομώσει. Ἡ ἀγχόνη δὶ αὐτοὺς
ἡ μόνη εἶναι, ὦ Μουκτὰρ ἀπάντησις.

ΜΟΥΚ. Καρὰ-Φεῒζ, ἐπιθυμῶ καλλίτερον
νὰ σκέπτησαι. Διότι, ὡς στοχάζομαι
μὲ αἵματα καὶ φόνους δὲν κατώρθωσεν
οὐδὲν νὰ μείνῃ στερεὸν Βασίλειον.

ΚΑΡΑ-Φ. Καὶ ὅμως τ' Ὀθωμανικὸν κατώρθωσε
νὰ στερεώσῃ θρόνους διὰ τῶνσφαγῶν.
Τοιουτοτρόπως πράττουν οἱ Ὀθωμανοὶ,
καθὼς καὶ τὸ Κοράνιον ἡ ἱερὰ
τῶν Τούρκων βίβλος διατάττει εἰς αὐτούς.
Ἰδοὺ εἰς τὴν Εὐρώπην ἡμεῖς ἤλθομεν
καὶ πρὸ αἰώνων ἤδη βασιλεύομεν
χωρὶς νὰ μᾶς διώξωσι, καὶ μάλιστα
φιλίαν μᾶς δεικνύουσιν οἱ βασιλεῖς,
κι' ὡς ἔθνος ἀδελφὸν αὐτοὶ μᾶς θεωροῦν·
ἐνῷ ἐὰν βαρβάρους μᾶς ἐνόμιζαν
καὶ ἀναξίους τῶν χωρῶν, ἃς ἔχομεν,
δὲν ἤθελον διατηρεῖ τὰς σχέσεις μας
ἀλλ' ἔμελλον ἐχθροὶ ἡμῶν νὰ κηρυχθοῦν
κ' ἐκ τῆς Εὐρώπης μᾶς διώξωσιν εὐθύς.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τεκμήρια τῶν λόγων μου αἱ σχέσεις μας,
αἱ φιλικαὶ μὲ τῆς Εὐρώπης τοὺς λαούς.
Λοιπὸν ἂς μὴ ἐλπίζωσιν οἱ Ἕλληνες,
ὅτι ἡμεῖς θὰ διωχθῶμεν καὶ αὐτοὶ
θὰ γίνουν ὅλως κύριοι τῆς χώρας μας!
Καὶ τίς τὸ ἐφαντάσθη ὅτι ζοῦν Γραικοί,
καὶ ἔχουν τὴν ἀξίωσιν τὸ κράτος μας
νὰ ῥίψωσι; Τίς ἄναξ εἶνε φίλος των;
Οὐδὲ γινώσκουσι τὸ ὄνομα Γραικὸς
καὶ μόνον ς' τὰ βιβλί' ἀναγινώσκουσι
πῶς ἄλλοτε ὑπῆρξ' Ἑλληνικὸς λαός.
Τὴν σήμερον δὲν ζῇ αὐτός· ἐξέλειψαν,
διὰ παντὸς ἐξέλειψαν οἱ Ἕλληνες!!

ΜΟΥΚ. Καρὰ-Φεΐζ, τὸ μέλλον δὲν γινώσκομεν.
Ἀνεξιχνίαστ' αἱ βουλαὶ τοῦ Πλάστου μας!
Εἰξεύρεις ἄν ποτε ἡ δούλη νῦν Ἑλλὰς
μεταβληθῇ εἰς ἔθνος ἀνεξάρτητον;
Ἀκόμη Ἕλληνες, Καρά, ὑπάρχουσιν
ἀλλὰ ἐὰν δὲν ζῶσιν εἰς τὰς πόλεις των.
εἰς ἀπροσίτους ζῶσιν κορυφὰς βουνῶν,
ἐκεῖ ὅπου ἐλεύθερ' ἀναπνέουσι,
καὶ ὅπου ἡ ἐλευθερία φεύγουσα
τὰς χώρας τῆς δουλείας συνεκάλεσε
τοὺς Ἕλληνας ς' τὰ ὕψη της.

ΚΑΡΑ-Φ. Πλὴν τίς, εἰπὲ
αὐτοὺς θὰ συναγάγ' εἰς ἓν καὶ ἀρχηγὸς
θ' ἀναδειχθῇ; Οἱ Ἕλληνες ἐπιθυμοῦν
νὰ ἦναι ὅλοι ἀρχηγοί, νὰ ἔχωσι
προνόμια. . .

ΜΟΥΚ. Οἱ Διάκοι των, οἱ Ὀδυσσεῖς. . .

ΚΑΡΑ-Φ. Ὁ Διάκος των ἀπέθανεν, ὁ Ὀδυσσεὺς
κατετροπώθ' εἰς τὴν Γραβιάν. . .

ΜΟΥΚ. Ὁ Βότζαρης
καὶ ἡ πληθὺς τῶν μενεχάρμων ἀρχηγῶν.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΚΑΡΑ-Φ. Κ' αὐτοὶ ὑπὸ τὴν μάχαιραν θὰ πέσωσι
τοῦ Τούρκου, καὶ ἡ γῆ των στεῖρα θὰ γενῇ
ἀνδρῶν τοιούτων!

ΜΟΥΚ. Εἶν' ἀδύνατον, Φεΐζ
Διότι ἡ Ἑλλὰς ποτὲ δὲν ἔπαυσε
γεννῶσα τοὺς ἀνδρίους Θρασυβούλους της,
καθὼς ἡ Ἀφρικὴ δὲν παύει πώποτε
γεννῶσα λέοντας!

ΚΑΡΑ-Φ. Καθὼς παρατηρῶ,
φιλέλλην ἔγεινες, Μουκτάρ!

ΜΟΥΚ. Ἐγώ, ποσῶς!
ἀπεναντίας ὑπερμέτρως τοὺς μισῶ,
ἁπλῶς δὲ σοὶ ὑπέδειξα πῶς Ἕλληνες
ἀκόμη ζοῦν καὶ πρέπει τ' ὄμμα ἄγρυπνο
νὰ ἔχωμεν ς' τὸ κράτος μας. Ἐπιζητῶν
ὀρθότητα ς' τὰς σκέψεις σοὶ ὡμίλησα
περὶ αὐτῶν καθὼς φρονῶ, Ἀλλ' ἔρχεται
ὁ ἀρχηγὸς τοῦ λόχου τῶν Ἑλλήνων.

ΚΑΡΑ. Ὦ!
ἂς ἔλθῃ νὰ 'μιλήσωμεν ἀμφότεροι
καθὼς ἁρμόζ' εἰς ἕκαστον.

ΣΚΗΝΗ Γ΄.

Οἱ ἄνω καὶ Ν. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ.

ΥΨΗΛ. Καρὰ-Φεΐζ!

ΚΑΡΑ. Γραικέ!

ΥΨΗΛ. Ἐὰν αὐτοπροσώπως ἔρχεται
εἷς Ἕλλην πρὸς Ὀθωμανόν, μὴ νόμιζε
πῶς ἵνα κολακεύσῃ ἔρχεται αὐτῷ.
Ἐπιθυμῶν νὰ δώσω 'γὼ ἀπάντησιν
ὁποίαν πρέπει ὄντως εἰς τὸν λόγον μας,
προσέρχομαι μὲ θάῤῥος 'ς τὸν Καρὰ-Φεΐζ,

κι' ὡς Ἕλλην ἀληθὴς σαφῶς τὸ φρόνημα
νὰ εἴπω, ἐκδηλῶν καὶ τὸν σκοπὸν ἡμῶν!
Ὡς τίνας μὲ ἐνόμισας, Ὀθωμανέ;
καὶ σήμερον μοῦ ἔστειλες τὸν πρεσβευτὴν
ζητῶν παράδοσιν τοῦ λόχου μας; Εἰπὲ
πρὸς τίνας ἀπετείνεσο;

ΚΑΡΑ-Φ. πρὸς Ἕλληνας
καὶ μάλιστα πρὸς νεαροὺς πολεμιστάς.

ΥΨΗΛ. Ἀλλ' εἶδες τί ὑπάρχ' εἰς τὴν σημαίαν μας;
Δὲν εἶδες ποία ἡ ἀπόφασις; Λοιπόν;

ΚΑΡΑ-Φ. Τὴν εἶδον, ναί, ἀλλὰ ἐπιθυμῶν ὑμῶν
ἀπείρων νέων ἵνα σώσω τὴν ζωήν,
σᾶς ἔπεμψα τὸν πρεσβευτὴν μὲ συμβουλάς.
Πλὴν σεῖς τὸν ἀποπέμψατε καὶ ἤδη σὺ
αὐτὸς νὰ δώσῃς ἔρχεσαι ἀπάντησιν!
Ἀλλὰ εἰπὲ ὁποῖοι εἶσθε σεῖς;

ΥΨΗΛ. εἴμεθα
Ἑλλήνων παῖδες τριακόσιοι;

ΚΑΡΑΦ. Καὶ σεῖς
τῶν Τούρκων ἐκηρύχθητε πολέμιοι;
Ἐσκέφθητε προτήτερα τὴν πρᾶξίν σας;

ΥΧΗΛ. Ἀρκούντως τὴν ἐσκέφθημεν, Καρά-Φεΐζ
καὶ ἔχομεν πεποίθησιν ἀκράδαντον
ὅτι θὰ φέρωμεν εἰς πέρας τὸν σκοπόν;

ΚΑΡΑΦ. Σεῖς μαθηταὶ τῶν Γυμνασίων, σήμερον
ἐγίνατε ἐλευθερίας μαχηταί,
καὶ τῶν ὀρέων ἄνδρες σεῖς οἱ σπουδασταί
Ἢ ἄθυρμα νομίζετε τὸν πόλεμον;

ΥΨΗΛ. Οἱ Ἕλληνες τῳόντι ἐκλαμβάνουσι
ὡς ἄθυρμα νεανικὸν τὸν πόλεμον.

ΚΑΡΑ-Φ. Ἀλλὰ καλλίτερον δὲν ἦτο δι' ὑμᾶς
τὰς βίβλους τῶν σχολείων ἐὰν εἴχατε,
κ' εἰς ἄλλους τοὺς πολέμους ἂν ἀφήνατε;

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΥΨΗΛ. Μειδίαμα σ' ἁρμόζει εἰς ἀπάντησιν!

ΚΑΡΑ-Φ "Η φαίνετ' ἐνομίσατε πῶς δύνασθε
ἡμεῖς νὰ στρέψητε τὸ ξίφος καθ' ἡμῶν
"Η φαίνετ' ἐφαντάσθητε νὰ ῥίψητε
οἱ μετρημένοι σεῖς, οἱ Ἑλληνόπαιδες
τὸν κολοσσὸν, ὃν ἡ Εὐρώπη ἔτρεμεν;

ΥΨΗΛ. Τοιοῦτοι οἱ σκοποί μας εἶναι πρὸ πολλοῦ!

ΚΑΡΑ-Φ. Ἀπονενοημέναι κεφαλαὶ Γραικῶν!
Παρῆλθον οἱ καιροὶ, καθ' οὓς ἐπίδειξιν
ἐκάματε τοῦ θάῤῥους, τῆς ἀνδρείας σας!
Παρῆλθον οἱ καιροὶ, καθ' οὓς οἱ ἄνδρες σας
ἐνίκων εἰς τὰς Πλαταιὰς καὶ σύσσωμοι
ἐδίωκον τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς χώρας σας!
Καὶ οἱ καιροὶ παρῆλθον τῆς σοφίας σας!
τὰ φῶτά σας, ἡ φήμη σας ἐσίγησεν,
κ' εἰς τάφον μετεβλήθ' ἡ γῆ σας ἅπασα,
ἀφ' ὅτου ἐπεφάνη ἡ μισέλληνος
ἐν τῇ Εὐρώπῃ, τὸν σταυρὸν λακτίσασα
καὶ θέσασα ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν της,
τὰς χώρας αἵτινές ποτε κατέκτησαν
τὸν κόσμον τοῦτον, ὃν οἰκοῦμεν ἅπαντα!
Τί θέλετε οἱ ἐπαναστατήσαντες,
τί παρ' ἡμῶν ζητεῖτε σήμερον ὑμεῖς;

ΥΨΗΛ. Νὰ λάβωμεν ἐκεῖνα τὰ ἀνήκοντα
ὑμῖν! Ἐλευθερίαν θέλομεν!

ΚΑΡΑ-Φ. "Ω ναί!
ὡραῖα ὀνειροπολήματα, Γραικοί!
Ὁποίας χώρας θέλετε;

ΥΨΗΛ. Τὰς Γραικικάς.

ΚΑΡΑ-Φ. Ἀνήκουν εἰς τοὺς Τούρκους, οἵτινες αὐτὰς
διὰ τοῦ ξίφους των ἀπέκτησαν.

ΥΨΗΛ. Κ' ἡμεῖς
διὰ τοῦ ξίφους θ' ἀνακτήσωμεν αὐτάς.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΚΑΡΑ-Φ. Πλὴν ποῦ στηρίζεσθε, ποῦ τὰ στρατεύματα,
οἱ στόλοι σας, τὰ χρήματα;

ΥΨΗΛ. (δεικνύων τὴν χεῖρα του) Ἰδοῦ, Φεΐζ
καὶ οἱ στρατοί, κ' οἱ στόλοι καὶ τὰ χρήματα!
Ἐδῶ ἐπάνω στηριζόμεθα! ἐδῶ
ἀείποτ' ἐστηρίχθησαν οἱ Ἕλληνες
καὶ σήμερον βραχίονες ἑλληνικοὶ
ἀπέναντι στρατῶν ἐνόπλων τάσσωνται!
Τί θέλομεν τοὺς στόλους τοὺς πολλοὺς, ἀφ' οὗ
μὲ ἓν πυρπολικόν μας καίομεν εὐθὺς
ὁλόκληρον τρικρότων στόλον Τουρκικῶν;
Τί θέλομεν τοὺς ἵππους τοὺς ταχύποδας,
ἀφ' οὗ οἱ πόδες μας ταχύτεροι αὐτῶν
ἐν τῷ πολέμῳ εἶνε;—Τὸ ἀπέδειξαν
αἱ μέχρι τοῦδε μάχαι μας κατὰ ξηρὰν
κ' αἱ ναυμαχίαι κατὰ θάλασσαν—Ὑμεῖς
οἱ ἔχοντες τὰ μέσα ἀπειράριθμα
τοῦ πολεμεῖν, πρὸς τί ἡττᾶσθε πάντοτε;
Ὑμεῖς οἱ ἔχοντες τοὺς ἵππους τοὺς πολλοὺς
πῶς τρέπεσθε πολλάκις εἰς φυγὴν, ἐν ᾧ
μὲ πεζικὸν στρατὸν συμμάχεσθε, καὶ πῶς
τὰ πυροβόλ' ἀφήνετε καὶ φεύγετε,
ὁπόταν σῶμα πλησιάσῃ ἰσχυρόν;
Ὦ! Τοῦρκοι, εἶσθε ἄνανδροι, ἀνάξιοι!
Ἐὰν τὰ μέσα, ὅσα ἔχετε ὑμεῖς,
ἐκέκτηντο οἱ Ἕλληνες, ἐβλέπετε
ὁποίαν χρῆσιν τούτων ἔκαμον! Ἀλλὰ
τί βλέπομεν; σεῖς στίφη ἀναρίθμητα
καὶ ἔνοπλα κατὰ ὀλίγων μάχεσθε
Ἑλλήνων, οἵτινες, πολλάκις καὶ χωρὶς
τῶν ὅπλων σᾶς ἐνίκησαν! Σεῖς ἔχοντες
καὶ σκάφη ἀναρίθμητα πολεμικὰ
κατὰ μεμετρημένων πλοιαρίων μας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ἐκ τοῦ συστάδην ναυμαχεῖτε καὶ δειλοί!
πολλάκις ἡττημένοι φεύγετε! Λοιπὸν
πρὸς τί νὰ μὴ ἐλπίσωμεν ὅτι ποτὲ
θὰ δυνηθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐλεύθεροι
νὰ ζήσωμεν εἰς τὸ πατρῷον ἔδαφος;
Ἀπὸ τοῦ Ἴστρου μέχρι τοῦ Εὐρώτα νῦν
ἐλευθερίαν ἀπαιτοῦν οἱ Ἕλληνες
καὶ πτῶσιν τῆς Τουρκίας καὶ ἀνάστασιν
τοῦ γένους ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ!

ΚΑΡΑ-Φ. Ἐλευθερίαν πλέον μὴ ἐλπίζετε!
Εἰς τάφον ὑποχθόνιον ἐθάψαμεν
τὸ μεγαλεῖον, τὴν ἐλευθερίαν σας!

ΥΨΗΛ. Εἰς ἀπροσίτους κορυφὰς βουνῶν αὐτὴ
τὸν θρόνον ἔστησε κ' ἐκεῖθεν ἔπειτα
θὰ καταβῇ ς τὰς πόλεις. Κ' εἰς βασίλειον
ἐλεύθερον οἱ Ἕλληνες ἐλεύθεροι
θὰ ζήσουν.

ΚΑΡΑ-Φ. Ὀνειροπολεῖς, Γραικέ!

ΥΨΗΛ. Ποσῶς.

ΚΑΡΑ-Φ. Λοιπὸν νομίζεις ὅτι θ' ἀνακύψητε
ὑμεῖς ἐλεύθεροί ποτε;

ΥΨΗΗΛ. Ἐλπίζομεν!

ΚΑΡΑ-Φ. Τὸν τράχηλον θὰ κύπτητε, Γραικοί, χωρὶς
παράπονα νὰ ἔχητ' ἐναντίον μας!
Τῆς Πύλης οἱ στρατοὶ νῦν καταστέλλουσι
τὴν ἀνταρσίαν τῶν Γραικῶν, καὶ τάχιστα
εἰς τὴν προτέραν θέσιν των θὰ ἔλθωσι.
Τοὺς φόρους ἀγογγύστως θὰ πληρώνητε
ὑπακοὴν δεικνύοντες τῷ ἄνακτι!
Ἀλλέως πνίξετε, Γραικοί, πᾶν αἴσθημα,
φιμώσετε τὰ στόματα καὶ ἕτοιμοι
γενῆτε πρὸς δουλείαν! εἰσθ' ἀνάξιοι
ἐλευθερίας!

ΥΨΗΛ. Εἰς ἀπάντησιν, Καρὰ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ πάλιν ἓν μειδίαμα ἁρμόζει σοι.
Τὴν ἱστορίαν φαίνεται οὐδέποτε
ἀνέγνωσας τοῦ ἔθνους τοῦ Ἑλληνικοῦ!
Οὐδέποτε ὡς φαίνεται δὲν ἤκουσας
ὅτι οἱ Ἕλληνες τὸ γάλα τῆς θεᾶς
ἐλευθερίας πάντοτε ἐθήλασαν!
ὅτι τωόντι τέκνα εἶναι τῆς αὐτῆς
μητρὸς καί ὅτι ἐκ τῆς ζύμης ἅπαντα
εἰσὶ πλασμένα τῆς ἰδίας. . . Αἴ, Καρά!
τὴν ἱστορίαν ἄν ποτε ἐγίνωσκες
ἀλλέως θὰ ὁμίλης πρὸς τοὺς Ἕλληνας,
ἀλλ᾽ ἀγνοεῖς τὸ πᾶν ὡς φαίνεται!

ΚΑΡΑ-Φ. Ἐγὼ
ἐφρόντησα νὰ μάθω τὰ περὶ ἡμῶν.
Ἀλλὰ τί νῦν παρατηρῶ; Τί ἔχετε;
Τοῦ Θρασυβούλου παρῳδίαν θέλετε
νὰ παίξητ᾽ ἐκδιώκοντες τὸν τύραννον;
Ἀλλὰ, Γραικοί, σταθεῖτε . . . μὴ βιάζεσθε . . .
ὁ τάφος σας ἠνοίχθη κ᾽ εἶνε ἕτοιμος
νὰ σᾶς δεχθῇ . . . καὶ ἂν φωνὴν θελήσετε
ν᾽ ἀφήσητε, καὶ ζωντανοὺς σᾶς θάπτομεν! . .

ΥΨΗΛ. Καὶ ὅμως, ὦ Καρά-Φεΐζ, σ᾽ ἐφόβισαν
Ἑλλήνων παῖδες μόνον τριακόσιοι,
πρὸς οὓς φοβεῖσαι νὰ ἀντιπαραταχθῇς,
καὶ μ᾽ ὅλας σας τὰς ἀπειλὰς ὁ λόχος μου
εἰς μάχην σὲ καλεῖ, Καρά-Φεΐζ, κ᾽ ἐκεῖ
δεικνύει εἰς ἐσὲ ἂν ἔπαυσαν νὰ ζοῦν
τῶν Μαραθωνομάχων οἱ ἀπόγονοι!
Ἐκεῖ δὲ ἴδῃς ἂν οἱ Ἑλληνόπαιδες
νὰ πολεμήσουν δύνανται ἡρωϊκῶς
μὲ τοὺς στρατούς σου ὅλους . . . Αὔριον, Καρά,
καὶ σὲ καὶ ὅλους τοὺς πλησίον Τούρκους σου
ὁ λόχος μου ὁ Ἱερὸς σᾶς προσκαλεῖ
εἰς μάχην. Ἂν δὲν ἔλθητε, κηρύττεσθε

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ ἄνανδροι καὶ ἄτιμοι . . .

ΚΑΡΑ-Φ. Γραικέ!

ΥΨΗΛ. Καρά,

σὲ περιμένω αὔριον! *(ἀναχωρεῖ.)*

ΚΑΡΑ-Φ. Ὢ φύγε πρὶν

τὸ φάσγανον σοὶ δείξω τὸ αἱμόφυρτον . . .
Τὸ αἷμά μου ἐξήναψες, κ' ἔξω φρενῶν
μὲ ἔκαμες, Γραικέ! Τὸν ὅρκον μου, Ἀλλάχ,
θὰ ἴδῃς πῶς θὰ ἐκτελέσω αὔριον!
Τὸ ξίφος μου θὰ ἴδῃς πῶς εἰς τῶν ἐχθρῶν
τὰ στήθη θὰ βυθίζω, πῶς τὸ αἷμά των
θὰ πίνω, πῶς θὰ ῥίπτομαι ἐν μέσῳ των
λυσσῶν, καὶ πῶς τὰς σάρκας των τὰς παιδικὰς
θὰ κερματίζω . . . Αὔριον τὸν ὅρκον μου
θὰ ἐκτελέσω. Δήμιος, σφαγεὺς Γραικῶν,
κακοῦργος θὰ γενῶ, ἀλλὰ ἐκδικητὴς
τῆς ὕβρεως καὶ τῆς περιφρονήσεως.
Μουκτάρ, τὸν εἶδες σὺ τὸν ὑπερήφανον
μὲ ποίαν περιφρόνησιν ὡμίλησεν;

ΜΟΥΚ. Ἐπλάσθησαν ἐκ φύσεως οἱ Ἕλληνες,
φιλότιμοι κ' εἰς ἄκρον ὑπερήφανοι.
Οὐδεὶς λαὸς ὑπερτερεῖ τὸν Γραικικὸν
εἰς τὴν φιλοτιμίαν! Εἶν' ἐκ φύσεως
τοιοῦτοι πεπλασμέν' οἱ Ἕλληνες.
Τὸν χαρακτῆρά των, Καρά, ἐγνώρισα!
Φιλότιμοι, ἀχάριστοι καὶ δόλιοι
πλὴν φιλοπάτριδες καὶ λιτοδίαιτοι . . .

ΚΑΡΑ-Φ. Εἰπὲ καὶ πλεονέκται καὶ παράτολμοι.
Ἀλλ' εἶδες ποίαν τόλμην ἔδειξεν αὐτός;
Μουκτάρ, ἑτοίμασον τὰ τοῦ πολέμου καὶ
διάταξον τοὺς στρατιώτας ἅπαντας
νὰ ὦσιν ἕτοιμοι πρὸς μάχην γενικήν.
Εἰπὲ εἰς τοὺς ἱππεῖς νὰ ἑτοιμάσωσι

τοὺς ἵππους τοὺς ἀραβικοὺς πρὸς πόλεμον.
Ἐν τέλει δὲ τὰ πάντα παρασκεύασον.
Ἐπιθυμῶ νὰ δώσω τώρα μάθημα
εἰς τοὺς αὐθάδεις τούτους Ἑλληνόπαιδας,
τολμήσαντας τὴν χεῖρα νὰ ὑψώσωσιν
αὐτοὶ κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας μας!
Ἐπιθυμῶ νὰ δείξω 's τὴν ὑφήλιον
ὅτι τοὺς λέοντάς μας Ἑλληνόπαιδες
δὲν δύνανται νὰ ἴδουν κατὰ πρόσωπον!
καὶ ὅτ' ἡ ἡμισέληνος νικήτρια
δεικνύεται παντοῦ καὶ ὅτι τοῦ σταυροῦ
ἡ λάμψις σβύνεται ἐνόσῳ προχωρεῖ
τοῦ Τούρκου ἡ καμπύλη ἡμισέληνος!
Ποία χαρὰ ὁπόταν αὔριον, Μουκτάρ,
τοὺς παῖδας τούτους σφάζων, εἰς τὸ αἷμά των
τὸ ξίφος θὰ ἐμβάπτω καὶ τὴν γλῶσσάν μου!..
Πλησίον εἶναι ἡ αὐγή, Μουκτάρ! ἰδού!
Εὐδαίμων ἔσεται ἡ αὔριον ἐμοί!

(Καταπετάννυται ἡ αὐλαία)

ΠΡΑΞΙΣ Γ'.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Ἡ σκηνὴ παρουσιάζει ὅ,τι καὶ ἐν τῇ Α' πράξει.

Δ. ΣΟΥΤΖΟΣ Σ. ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ

ΣΟΥΤΖ. Ἀκόμη δὲν ἐπέστρεψεν ὁ ἀρχηγὸς
ἐκ τοῦ Καρᾶ.

ΔΡΑΚ. Ὡς φαίνεται συνομιλοῦν
σπουδαίως.

ΣΟΥΤΖ. Ἀλλ' ὁ Καραβιᾶς τί γίνεται;

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΡΑΚ. Ὦ ἄφησε τὸν μέθυσον καὶ ἄσκεπτον!
Αὐτὸς μεγάλας πράξεις ὀνειροπολεῖ
καὶ μολονότι πρὸς τὸν οἶνον πάντοτε
ὁ νοῦς του στρέφει, ὅμως συλλογίζεται,
ὡς λέγει, σχέδια μεγάλα καὶ καλά!
Πλὴν δὲν ἠξεύρω τίς τῷ ἐνεφύσησε
τὴν παιδικὴν ἰδέαν ὅτι δύναται
τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ γενῇ ἐφάμιλλος!

ΣΟΥΤΖ. Ἃ! τὸν γελοῖον σκέπτεται αὐτὰ λοιπόν;
Ἀκόμη δὲν ἐνόησεν τὴν θέσιν μας
ὁπόσον εἶναι κινδυνώδης;

ΔΡΑΚ. Ἀλλ' αὐτὸς
φοβοῦμαι μὴ εἰς κίνδυνον πλειότερον
ἐμβάλλει τὸν στρατόν μας. Εἶναι ἄσκεπτος
καὶ φίλος ἐπιστήθιος τοῦ Βάκχου!

ΣΟΥΤΖ. Πλὴν
τίς πείθεται αὐτῷ ἂν θέλῃ νὰ σφαγῇ;
Εἰς μάχην ἂς κινήσῃ ἄνευ τῶν λοιπῶν
Ἱερολοχιτῶν. Οἱ πεντακόσιοι
ἱππεῖς αὐτοῦ θὰ δυνηθῶσι νὰ ταχθοῦν
ἀπέναντι τοσούτων ἵππων ἐχθρικῶν,
καὶ μάλιστα Ἀραβικῶν; Τὰ ἄθλια
κανόνια αὐτοῦ θὰ ὑπομείνωσι
ἀπέναντι τοσούτων πυροβόλων; Αἴ!

ΔΡΑΚ. Τὰ πυροβόλα! πλὴν τὸ ὕδωρ εἰς αὐτὰ
μεγίστην βλάβην ἐπροξένησεν.

ΣΟΥΤΖ. Λοιπὸν
ποῦ σπεύδει καὶ τί σκέπτεται ὁ Καραβιᾶς;

ΔΡΑΚ. Ὅτι Ἀλέξανδρος νὰ γίνῃ δύναται.
Καὶ μήπως, λέγει, τάχα ὁ Ἀλέξανδρος
δὲν ἦτο ἄνθρωπος καθὼς ἡμᾶς ἐδῶ;
Δὲν δύναται λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ εἰς νοῦς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ἐφάμιλλος ἐκείνου; ἆρα ὁ Θεός
ἐκεῖνον μόνον ἔπλασε μὲ νοῦν πολὺν,
ς' ἐκεῖνον μόνον πόσα δῶρα ἔδωκεν;
Κ'ἐκεῖνος, λέγει, ἦτον ἄνθρωπος ἁπλοῦς
ἀλλ' ἔπραττε καθὼς ἐφρόνει εὔλογον,
κ' ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του στρατεύματα
ὑπῆρχον ἀπειράριθμα. Ἂς μ' ἄφηνον
καὶ ἔπραττον ὅπως ἐκεῖνος ἔπραττεν
κ' ἂς μ' ἔδιδον στρατὸν καὶ ἤθελον ἰδεῖ
παρόμοια ἐκείνων ἂν δὲν ἔπραττον!
Τοιαῦτα σκέπτεται ὁ Καραβιᾶς, αὐτὸς
ὁ διοικῶν τὸ ἱππικὸν τοῦ λόχου μας,
καὶ ὁ τοσαύτην κεκτημένος δύναμιν.
Ἀλλοίμονον ἂν μὲ τοιούτους ἀρχηγοὺς
ἐλευθερίαν ἡ Ἑλλὰς φαντάζεται!
Ἀλλοίμονον καὶ εἰς ἐκεῖνον τὸν στρατὸν
ὅστις ὑπὸ τοιούτων διοικεῖτ' ἀνδρῶν!

ΣΟΥΤΖ. Κ' ἐγὼ συνοῖδα τοῦτο, φίλε, πρὸ πολλοῦ,
ἀλλ' ἤδη πλέον εἶν' ἀργά· ὡς αὔριον
ἡ μάχη θὰ συγκροτηθῇ

ΔΡΑΚ. Εἴθε ψευδὴς
νὰ ἦμην! πλὴν ἀπαίσια διὰ ἡμᾶς
μαντεύω, Σοῦτζε, καί περ πεποιθὼς πολὺ
εἰς τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἱερολοχιτῶν!
Ἀλλὰ δὲν εἶδες πόσα στίφη ἐχθρικὰ
ἐκύκλωσαν τὸν λόχον μας; Δὲν θεωρεῖς
τὸ ἱππικὸν αὐτῶν τὸ ἀπειράριθμον;
Ἐκτὸς αὐτοῦ δὲν ἤκουσες ὅτι ὀκτὼ
χιλιάδες ἄφησαν τὸ Βουκουρέστιον
καὶ ἔρχονται σπουδῇ εἰς συναπάντησιν
τῶν Γραικικῶν στρατῶν; Καὶ πῶς θὰ δυνηθοῦν
κατὰ τοσούτων Τούρκων νὰ παραταχθοῦν;

ΣΟΥΤΖ. Ἐλπίσωμεν, Δρακούλη, εἰς τὸν Ὕψιστον.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Οἱ Ἕλληνες πολλάκις μὲ μηδαμινοὺς
ἐνίκησαν στρατοὺς πολλοὺς βαρβαρικούς.
Ἀλλ' ἔρχεται ὁ Ὑψηλάντης. — Ἀρχηγέ!

ΣΚΗΝΗ Β'.

Οἱ ἄνω καὶ Ν. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ, μετά τινων Ἱερολοχιτῶν.

ΥΨΗΛ. Ἐπέστρεψα, συνάδελφοι, ἐκ τοῦ Καρᾶ,
μεθ' οὗ ἐπὶ μακρὸν συνωμιλήσαμεν.
Ἀλλ' ἀδελφοί, ὁποῖον τερατόμορφον
θηρίον! ποία λέαινα εἶνε αὐτός;
Εἰς ἄκρον αἱμοβόρος καὶ ἀπάνθρωπος
κι' ἀνήμερον θηρίον, ὅρκον ἔκαμε
νὰ σφάζῃ Ἕλληνας ἐνόσῳ εἶνε ζῶν.
Μανία τις ἀκάθεκτος καὶ αἵματος
Ἑλλήνων δίψ' ἀπεριόριστος αὐτὸν
κατακρατεῖ. Πρὸ πάντων δὲ τὸν λόχον μας
μισεῖ ποθῶν ταχέως νὰ καταστραφῇ,
καὶ φρικαλέως τοὺς ὀδόντας ἔτριζε,
τὸ ὄνομα προφέρων μόνον τῶν Γραικῶν
Ὁπόταν δὲ ἠθέλησε τὸν λόχον μας,
ὡς παίδων ὅλως ἀδυνάτων ἄθροισμα,
μὲ εἰρωνείαν νὰ περιφρονήσῃ, «Αἴ!
Καρά, τῷ εἶπον, αἶσχος ἂν τὰ νήπια
σ' ἐφόβησαν κ' εἰς πόλεμον σὲ προσκαλοῦν.»
Ἐκεῖνος τότ' ἐξήναψε καὶ λυσσωδῶς
τὰς σάρκας του νὰ καταφάγῃ ἤθελεν,
καὶ ὅλος πνέων καθ' ἡμῶν ἐκδίκησιν
τοὺς ὀφθαλμούς του ἔῤῥιπτ' ἐπ' ἐμοῦ φρικτῶς,
καὶ ἔπειτα ὁπόσας ὕβρεις καθ' ἡμῶν
νὰ ἐκστομήσῃ ἤθελεν ἐὰν ἐγὼ
ἤμην ἀπών, καὶ δὲν τὸν ἀνεχαίτιζα;

ΣΟΤΖ. Αἴ, Ὑψηλάντα, ποῖος τὸν ἀδύνατον

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

δὲν δύνατ' ἐλευθέρως νὰ περιφρονῇ;

ΥΨΗΛ. Εὐρώπη πεπολιτισμένη βλέπε τα!
Τὰ τρόπαιά σου τώρα τὰ περίφημα
ἁρμόζει νὰ θαυμάσῃς! Τοὺς Χριστιανοὺς
ὑβρίζει, φεῦ! χλευάζει καὶ περιφρονεῖ
τὸ ἔθνος ὅπερ ἄφησας τὸν θρόνον του
νὰ στήσῃ εἰς τὸ ἔδαφος εἰς ὅ ποτε
οἱ Κωνσταντῖνοι ἐβασίλευσαν! . . . Ἰδὲ
τὸ ἔθνος, ὅπερ εὐνοεῖς, Εὐρώπη σὺ,
ὁποῖον μέγα ὄνειδος προσάπτει σοι!
Ἀλλὰ ἂς ὄψεσαι! ἑκατομμύρια
ψυχῶν ἀθώων κράζουσιν ἐκδίκησιν!
Στρέψον κ' ἰδέ! Τὸ ἔδαφός μας ἔβαψε
μὲ αἷμα Χριστιανικὸν ἡ βάρβαρος
φυλὴ τῶν Τούρκων, καὶ τοὺς ἱεροὺς ναοὺς
νῦν βεβηλόνουσι! τοὺς παῖδας σφάζουσι
καὶ τέλος πᾶν ἀθέμιτον ἢ θεμιτὸν
ἐκεῖνοι διαπράττουσιν ἐνώπιον
Εὐρώπης ὁλοκλήρου Χριστιανικῆς!
Λοιπὸν αἱ οἰμωγαὶ ἔτι δὲν ἔπληξαν
τὸ οὖς σας καὶ οἱ τῶν δακρύων ποταμοὶ
τὸ ἔδαφός σας δὲν κατέκλυσαν; . . . Λοιπὸν
σεῖς οἵτινες καυχᾶσθ' ἐπὶ πολιτισμῷ,
σεῖς οἵτινες κηρύττετε τὸ δίκαιον
ἁπάντων τῶν ἐθνῶν, σεῖς τέλος, οἵτινες
τὰ φῶτα τῆς παιδείας σας ἐλάβετε
ἀπὸ λαὸν τινα ὑπόδουλον τανῦν,
ἀδιαφόρως βλέπετε τὰ αἴσχιστα
ἐγκλήματα, ἃ πράττουσιν οἱ εἰς ἡμᾶς
ἄθῷοι ἔτι Τοῦρκοι; . . . Ἀλλὰ ἔχετε,
νομίζω, δίκαιον! Καὶ βέβαια ὑμεῖς,
πρὸς τί τὴν ἡσυχίαν σας νὰ χάσητε;
πρὸς τί ψυχρότητα νὰ δείξητε ὑμεῖς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

εἰς τὴν Τουρκίαν; καὶ πρὸς τί τοὺς Ἕλληνάς
ὑμεῖς νὰ εὐνοήσητ' οἱ ποθήσαντες
τὸ κράτος τῶν Ὀθωμανῶν ἀκέραιον;
Καθήσατε ἀμέριμνοι καὶ καίετε
θυμίαμα, τοὺς Τούρκους κολακεύοντες.
Ἐκ τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐλπίζετε οὐδέν.
Οἱ Τοῦρκοι εἶναι πρόθυμοι, οἱ φίλοι σας,
νὰ σᾶς συνδράμωσιν εἰς πᾶσαν πρόσκλησιν!
Ἡμεῖς . . . — ὢ τίς τοὺς ἀσημάντους Ἕλληνας
νὰ εὐνοήσῃ σκέπτεται;

ΣΘΥΤΖ. Ὁ Ὕψιστος!
Τὴν πρώτην θέσιν της θὰ λάβῃ ἡ Ἑλλὰς
διὰ τῶν τέκνων της καὶ ἐκ τῆς ἀρωγῆς
τοῦ Πλάστου τοῦ παντοδυνάμου . . . Ἔχομεν
βραχίονας καλοὺς νὰ ἀντιτάξωμεν.

ΔΡΑΚ. Σοῦτζε, κ' ἐγὼ ἀσπάζομαι τὴν γνώμην σου
ὅτ' ἡ Ἑλλὰς ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ οὐχὶ
ἀλλοεθνῶν θὰ ἐλευθερωθῇ ποτε.

ΥΨΗΛ. Ἀλλὰ ὁ Καραβιᾶς τί γίνετ'; ἔφυγεν;

ΔΡΑΚ. Ὢ ἄφες τὸν οἰνόφλοικτον! Δὲν σκέπτεται
ὡς ἔπρεπε νὰ σκέπτητ' εἰς περίστασιν
τοιαύτην, οἵα ἡ σημερινή. Αὐτὸς
πρ' ὀλίγου ἀνεχώρησεν οὐδὲ εἰπὼν
παντάπασι πῶς ἔφυγεν καὶ ἀγνοῶ
ἂν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ μας ἔπεσεν
ἢ ζῇ μετὰ τοῦ ἱππικοῦ του.

ΥΨΗΛ. Τὸν δειλόν!
Φοβοῦμαι μὴ αὐτὸς μᾶς καταισχύνῃ . . .

ΣΟΥΤΖ. Ναὶ
κἀγὼ αὐτὸ φοβοῦμαι καὶ τὸ ἔλεγον
εἰς τὸν Δρακούλην σήμερον.

ΥΨΗΛ. Ἀλλ' εἶν' ἀργά.
Ὁ ἐχθρικὸς στρατὸς μᾶς περιέζωσε

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ ὁ Καράς, ἡ τίγρις ἡ ἀνήμερος
μᾶς περιμένει οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ.
(πρός τι- Καὶ σύ, Ἀνδρόνικε καὶ Ῥίζ' ἐγέρθητε.
νας κοι- Δὲν εἶνε πλέον νύξ· παρατηρήσατε,
μωμένους) τὰς κορυφὰς τοῦ ὄρους ἡ Ἠὼς τανῦν
ἀνέρχεται.

ΣΟΥΤΖ. Ὦ! ὕπνος δὲν χρειάζεται
πολὺς εἰς τοὺς γενναίους μας πολεμιστάς!
Τὸ κατ' ἐμὲ τοὐλάχιστον, ἀνάπαυσιν
ἀκόμη δὲν ᾐσθάνθην εἰς τὸν ὕπνον μου,
καὶ ὕπνον ἥσυχον δὲν θὰ συναισθανθῶ
πρὶν ἐκ τῆς θέσεως ἐξέλθωμεν αὐτῆς
καὶ τὴν πικρὰν δουλείαν ἐκτινάξωμεν.
Ὦ! μόνον τότ' ἐπὶ δαφνῶν καὶ μυρσινῶν
τὴν κεφαλὴν θὰ θέσω ἥσυχον.... Τανῦν
σειρὰ ὀνείρων εἶν' ὁ ὕπνος ἅπας μου!
Ἀλύσους βλέπω καὶ σφαγὰς καὶ μνήματα
καὶ τὴν Ἑλλάδα αἱματόφυρτον. Αὐτὰ
τὴν φαντασίαν μου καταταράττουσι.

ΔΡΑΚ. Συμπάσχομεν, καθότι καὶ ἐγὼ ταὐτὰ
ἐν ὕπνῳ βλέπω· σήμερον δ' ὑπέρ ποτε
ἓν ὄνειρον φρικῶδες μὲ ἐτάραξεν.
Προαίσθησίς τις μὲ κατέλαβ' ἔκτακτος
κ' ἐνῷ χθὲς ἤμην εὔελπις νῦν δύσελπι
τὸ μέλλον μας παρατηρῶ! Ναὶ σκοτεινὸν
Ψυχρός τις ἴσως τάφος ὅλους μᾶς δεχθῇ,
πρὶν ἴδωμεν ἐλεύθερον τὸ ἔδαφος
τῆς φίλης μας Ἑλλάδος!

ΥΨΗΛ. Μέγας ὁ Θεός!
καὶ εἰς αὐτὸν ἐλπίσωμεν. Φαντάσθητι,
ποία χαρὰ ὁπόταν ἔθνος ἡ Ἑλλὰς
ἀποτελέσῃ ἓν καὶ ἄναξ εἷς αὐτῆς
τὸ σκῆπτρον ἀναλάβῃ τὸ Ἑλληνικόν,

ὁπόταν οἱ πολῖται εἰς ἐλεύθερον
θὰ ζῶσιν ἔδαφος, φαιδροὶ κι' αὐτόνομοι!
Εὐδαίμονες ἐκεῖνοι, οἵτινές ποτε
τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος ἐγειρόμενον
θὰ ἴδωσιν, καὶ οἵτινες ὑπήκοοι
θὰ γίνουν βασιλέως Ἕλληνος!... Θεέ!
ὦ! πότε θ' ἀναστήσῃς τὴν Ἑλλάδα μας;
Φωνὴν Τυρταίου ἐὰν εἶχον σήμερον
θὰ προσεκάλουν πανταχόθεν τοὺς Γραικοὺς
διαπρυσίως εἰς τὸν πόλεμον!...Ὦ ναί!
Καὶ διατί νὰ κλίνουν τὸν αὐχένα των
οἱ Θετταλοί, οἱ Θρᾶκες καὶ οἱ Ἀλβανοί;
Υἱοὶ ἡρώων ἅπαντες δὲν εἴμεθα;
οἱ πρόγονοι ἡμῶν δὲν ἐξεδίωξαν
ἑκατομμύρια Περσῶν; οἱ ἅπαντα
σχεδὸν τὸν κόσμον τότε κατακτήσαντες;
Πανέλληνες μὴ ῥαθυμεῖτ'! ἐγέρθητε,
ἐλευθεροῦτε τὴν Πατρίδα καὶ παντοῦ
τὸν τύραννόν σας ῥίψετ' ἐκδιώξατε...
Τί; μήπως ἐγεννήθητε δουλεύσοντες;
Ὦ Θετταλοὶ ἐγέρθητε! 'ς τὰ ἀπρόσιτα
τῆς χώρας τῆς εὐάνδρου ὄρη ἔλθετε,
ἐκεῖ ἔνθα ἐλευθερίας καθαρὰ
ἡ αὖρα ἀποπνέει... Ὦ! ὑψώσατε
τοῦ γένους τὴν σημαίαν κι' ἀνακράξατε·
«Ὁ Θεσσαλός ποτε τυράννους δὲν ψηφᾷ!»
Ἡ γῆ σας ἆρα ἔπαυσε τοῦ νὰ γεννᾷ
Κενταύρους καὶ Λαπήθας; Ὦ! δὲν ἔπαυσε!
Πρὸς τί λοιπὸν ἀφήνετε τὸν τύραννον
νὰ ἐκμυζᾷ ὡς βδέλλα τις τὸ αἷμά σας;
Καὶ σεῖς δὲ, Ἠπειρῶται, οἱ ἀπόγονοι
δὲν εἴσθε σεῖς τοῦ Πύῤῥου, σεῖς οἱ ἄλλοτε
τὸν τρόμον εἰς τὰ ἔθνη ἐνεπνεύσαντες;

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τὸ θάῤῥος σας τὸ πρῶτον μὴ ἐξέλειψεν ;
Ὦ! ὄχι, Ἠπειρῶται, ἡ πατρὶς ἡμῶν
δὲν ἔπαυσε ποτὲ γεννῶσα λέοντας!
Λοιπὸν ἀκόμη δοῦλοι εἶσθε; . . . Ἐντροπή!
Μακεδονία σὺ, ἀκόμη ῥαθυμεῖς!
ἀκόμη κύπτεις εἰς τοὺς Τούρκους τὸν λαιμόν ;
Σὺ ἥτις ἄλλοτέ ποτε ἀνέδειξας
Ἀλέξανδρον τὸν μέγαν, ὅστις σ' ἔδιδε
δεσμίδας σκήπτρων, ὅστις καθυπέταξε
ἑκατοντάδας βασιλείων καὶ ἐθνῶν,
εἰς Τούρκους μένεις ἔτι σὺ ὑπόδουλος;
Ἀνάκυψον ἐκ τοῦ ληθάργου, ὕψωσον
σημαίαν ἐλευθέραν καὶ τὸν τύραννον
ἐκ τῆς εὐάνδρου χώρας ἐκσφενδόνησον!
Καὶ σὺ δὲ, Κρήτη, χαῖρε καὶ ἀνάστηθι!
Ἡρωοτόκος Κρήτη, δὲν σοὶ πέπρωται
νὰ ἦσαι δούλη, καὶ υἱοὺς δὲν ἔπαυσας
τυραννοκτόνους νὰ γεννᾷς! . . . Σὲ χαιρετοῦν
αἱ ἑλληνίδες χῶραι πᾶσαι μὲ χαρὰν,
Τὰ δὲ λαμπρά σου τρόπαια θαυμάζουσιν
ὁ κόσμος ὅλος! Χαίρωνται αἱ Ἕλληνες
σὲ βλέποντες νικῶσαν, θριαμβεύουσαν!
Ἀνδρίζου καὶ ἐπέμεινον! Καὶ σεῖς λοιπαὶ
Ἑλλήνων χῶραι χαίρετε κ' ἐγέρθητε!
Τουλάχιστον ἡμῶν μιμήτριαι ἐστέ!
Ἡ Σαλαμὶς, αἱ Θερμοπύλ', ὁ Μαραθὼν,
τοὺς νέους περιμένουν μαχητὰς των Ἕλληνας.
Ἀκόμη ἵστανται ὀρθὰ τὰ τρόπαια,
ἃ οἱ πατέρες ἡμῶν τότε ἔστησαν!

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Οἱ ἄνω καὶ ΚΑΡΑΒΙΑΣ.

ΚΑΡΑΒ. (εἰσερχόμενος) Ἑλλήνων παῖδες χαίρετε!

ΣΟΥΤΖ. Ὁ Καραβίας

ΚΑΡΑΒ. 'Σ τὸ πανδοχεῖον τῆς Γραβιᾶς ἐνίκησεν
ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ πανταχοῦ οἱ Ἕλληνες
δεικνύωνται νικῶντες! Τὸ λοιπὸν ἡμεῖς
ἐνταῦθα θὰ καθήμεθα; Ὁρμήσωμεν
κατὰ τῶν Τούρκων σφάζοντες καὶ καίοντες.

ΔΡΑΚ. *(καθ' ἑαυτόν.)* Ἡ ἐξημμένη κεφαλὴ τοῦ Καραβιᾶ
τὸν πόλεμον ζητεῖ!

ΥΨΗΛ. Ποῦ σπεύδεις Καραβιᾶ;

ΚΑΡΑΒ. Ἐκεῖ ποῦ μὲ καλεῖ ἡ σάλπιγξ! Ἔλθετε!

ΥΨΗΛ. Ἐὰν δὲν φθάσουν καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες
πῶς μάχην μόνοι θὰ ποιήσωμεν;

ΚΑΡΑΒ. Ἐγὼ
ὑπάγω! ὅστις θέλει ἔρχεται ἐκεῖ!

ΥΨΗΛ. Ὁ οἶνος μὴ τὰς φρένας σου ἐξήγειρε;

ΚΑΡΑΒ. Ἀφ' οὗ τὸν νοῦν ἐξήγειρεν τοῦ Καίσαρος,
τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ Μαρκέλλου, καὶ λοιπῶν
μεγάλων στρατarχῶν, ἐμὲ, τὸν Καραβιᾶ
θ' ἀφήσῃ ἄτεγκτον; . . . Ἀπέρχομαι ἐγὼ
καὶ ὅστις θέλει μὲ ἀκολουθεῖ.

ΥΨΗΛ. Ἀλλὰ
περίμενον, Βασίλειε· μὴ μόνος σου
ἐκεῖ ὑπάγῃς· ὁσονούπω ἔρχεται
ὁ Ὑψηλάντης ὁ Ἀλέξανδρος . . . Αὐτὸς
τὴν μάχην θέλει διευθύνει. Ἄκουσον
μὴ σπεύδῃς ἀπροστάτευτος. . . Οἱ ὅλμοι σου
ἐκ τῆς βροχῆς εἰσὶν ἀμεταχείριστοι,
τὸ ἱππικὸν ν' ἀντισταθῇ ἀδύνατον.

ΚΑΡΑΒ. Κανένα δὲν ἀκούω, καὶ δὲν σύρομαι
ἀπὸ τὴν ῥῖνα! Σεῖς οἱ νέοι σπουδασταὶ
τὴν θέλησίν σας θέλετε καὶ εἰς ἐμὲ
νὰ ἐπιβάλητε; Σεῖς περιμένετε
τὸν Ὑψηλάντην τὸν Ἀλέξανδρον, ἐγὼ
ὑπάγω εἰς τὸν πόλεμον! . . .

ΥΨΗΛ. Βασίλειε!

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΡΑΚ. ¡Ω Καραβιᾶ, περίμενον. . .

ΚΑΡΑΒ. *(ἀναχωρῶν).* Ἀναχωρῶ!
Κανένα δὲν ἀκούω. *(ἀναχ. ὁ Καραβ).*

ΥΨΗΛ. Στῆθι, Καραβιᾶ!
Ἄ! ἔφυγεν ὁ ἄσκεπτος πολεμιστής!
καὶ μὲ τὸ ἱππικόν του ποῦ ὁ ἄθλιος
ὑπάγει; Μὲ τὰ δύο πυροβόλα του
νὰ πολεμήσῃ θέλει! Ἀπερίσκεπτε!
Τοιουτοτρόπως ἀπωλέσθησαν στρατοί,
τοιούτους ἔχοντες κακοὺς διοικητάς!

ΣΟΥΤΖ. Ματαίως τώρα θὰ ἐκθέσῃ τοὺς ἱππεῖς
εἰς τὴν ὅρμὴν τοσούτων Τούρκων μαχητῶν!
(παρατηρῶν μακρόθεν·) Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος φαίνεται μικρὸς
ὁ ἀριθμὸς τῶν Τούρκων! Ἄ! ὁ Καραβιᾶς
ὁρμᾷ. . . *(Οἱ Ἱερολοχῖται παρατηροῦσιν ἔξωθεν).*

ΥΨΗΛ. Ἐλπίζω νὰ ὁρμήσῃ κατ' ἀρχάς,
ἀλλ' ἔπειτα φοβοῦμαι μὴ τοὺς φοβηθῇ.

ΣΟΥΤΖ. Οἱ Ἕλληνες εὐκόλως δὲν ὑποχωροῦν!
Οἱ Τοῦρκοι ἐγεννήθησαν ἐκ φύσεως
θρασύδειλοι! εἰσὶν τῆς ὕλης ἄνθρωποι!
δὲν τρέφωσιν ἀγνὴν πρὸς τὴν πατρίδα των
ἀγάπην, εἶνε ἄνθρωποι ἀλλόκοτοι!
δειλοὶ εἰς τοὺς πολέμους ἀλλ' εἰς τὰς σφαγὰς
τῶν γυναικῶν καὶ παίδων γενναιότατοι!
ἐπίβουλοι εἰς ἄκρον, σὲ φονεύουσιν,
ἀφ' οὗ σὲ ἴδουν κινδυνεύοντα, μικρόν!
Σ' ὑπόσχονται ζωὴν ἀλλὰ τὸν θάνατον
σοὶ δίδουν ὅταν τύχῃ τις περίστασις
κατάλληλος!. . .διὰ χρημάτων δύνασαι
τοὺς Τούρκους ὅλους νὰ ἐξαγοράσῃς! . . . Ναί!
Τὰ πάντα ἀντιστρόφως οὗτοι πράττουσι!
Τοιοῦτοι εἶν' οἱ ἄνθρωποι, οὓς οἱ λαοὶ
ἀνέχονται νὰ ζοῦν ἐν τῇ Εὐρώπῃ των!
Ἰδοὺ οἱ Τοῦρκοι, ἔθνος εὐρωπαϊκόν,

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

καὶ οἱ Σουλτάνοι Εὐρωπαῖοι βασιλεῖς,
καὶ εἰς τὸν κύκλον τῶν διπλωματῶν, ἰδοὺ
καὶ Τοῦρκοι διπλωμάται!!! Μειδιάσετε!

('Ακούεται θόρυβος πολέμου καὶ πυροβολισμοὶ μετὰ σαλπισμάτων, οἱ Ἱερολοχῖται παρατηροῦσιν ἐκ τῆς σκηνῆς ἐκπεπληγμένοι.)

ΥΨΗΛ. Τὸν Καραβιᾶ νικῶσιν οἱ Ὀθωμανοί!...
Ὁποῖος πόλεμος ἠγέρθη!

ΣΟΥΤΖ. Κράζουσι
τὸν λόχον εἰς βοήθειαν!

ΥΨΗΛ. Ἆ Καραβιά!
τί ἔπραξες! (ἐπαυξάνεται ὁ θόρυβος).

ΔΡΑΛ. Ἄς τρέξωμεν!

ΣΟΥΤΖ. Βοήθειαν
ἂς δώσωμεν εἰς τὸν μαχόμενον στρατόν!

ΥΨΗΛ. (ἐξαπτόμενος). Ἐμπρὸς λοιπόν, ἂς τρέξωμεν 'ςτὸν πόλεμον
συμβοηθοὶ τοῦ Καραβιᾶ! εἰς τὸν Καρὰ
ἂς δώσωμεν ποινὴν ἀξίαν ἀληθῶς
τοῦ θηριώδους τρόπου του! Σεῖς, σαλπιγκταί,
συνάθροισιν σαλπίσατε πρὸς πόλεμον.

(Σαλπίζουσιν. Ἡ σκηνὴ πληροῦται Ἱερολοχιτῶν.)

Ἀμέσως τὰς σκηνάς μας λύσετε ὑμεῖς,
σεῖς δ' ἑκατόνταρχοι τὰς θέσεις λάβετε,
καὶ ἅπαντες ἐξέλθωμεν εἰς πόλεμον!
Ἐκεῖ μᾶς περιμέν' ἡ δόξα ἅπαντας.
Ἡ νίκη μειδιᾷ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸς
ἐξ ἅπαντος θὰ ἦναι βοηθὸς ἡμῶν!

(Παρατάσσωνται οἱ ϛρατιῶται· οἱ Ἑκατόνταρχοι ἕλκουσι τὰ ξίφη των).

Ὡρκίσθημεν τῷ ὄντι ὅρκον μέγιστον,
'ςτὴν θήκην νὰ μὴ βάλωμεν τὰ ξίφη μας,
πρὶν ἢ τὸν ἱερὸν σκοπὸν τελέσωμεν·
ὠρκίσθημεν αἰώνιον καὶ ἄσπονδον
μῖσος κατὰ τῆς φαύλης Τουρκικῆς φυλῆς!

('Εξέρχονται, σαλπιζόντων τῶν σαλπιγκτῶν θούρειον ᾆσμα)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Δάσος σύσκιον, ἐν ᾧ ἀκούεται καθαρῶς ὁ θόρυβος τοῦ πολέμου. Μετά τινας στιγμάς, καθ' ἃς ἔμενεν κενὴ ἡ σκηνή, εἰσέρχεται ἔντρομος, ἄνευ πίλου καὶ ξίφους ὁ Καραβιὰς μετὰ δύο ἐπ' ἴσης ἐντρόμων ὁπλιτῶν, οἵτινες περιτρέχουσι μετὰ τοῦ Καραβιᾶ ζητοῦντες ἄσυλον.

ΚΑΡΑΒ. Ὢ ποῦ νὰ στρέξω νὰ κρυβῶ; Βοήθειαν!
Ἂς φύγωμεν ἀλλάζοντες ἐνδύματα, . . .
Κρυβῶμεν εἰς τὰ σπήλαια! Ἆ.. ἔρχωνται!
Βοήθειαν . . . . Ἀλλοίμονον! ἐχάθημεν.
Εὐθὺς εἰς τὴν Αὐστρίαν ἂς ὑπάγωμεν!
Μήπως μᾶς ἴδουν καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. . .
Κρυβῶμεν, φύγωμεν, μᾶς ἔφθασαν, ἰδοὺ
οἱ ἴδιοι Γραικοὶ θὰ σφάξωσιν ἡμᾶς!
Ἀλλ' ἔρχωνται . . . Βοήθειαν . . . Ἂς φύγωμεν!
(Φεύγωσιν ἐσπευσμένως, μεθ' ὃ εἰσέρχεται, ὁ Καρά-Φεϊζ ξιφήρης κ' ἐξηγριωμένος.)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΚΑΡΑ-ΦΕΙΖ καὶ ἔπειτα ΜΟΥΚΤΑΡ.

ΚΑΡΑ-Φ. Τίς ἦτο ὧδε; Ἕλλην τις εὑρίσκετο;
Ὢ ἔφυγεν! καὶ πάντες κατεσφάγησαν!
Ἑλληνοκτόνον ξίφος μου, ἐκόρεσας
τὴν δίψαν σου! ἐβάφης εἰς τὰ αἵματα
Ἑλληνοπαίδων μαχητῶν, καὶ μὲ χαρὰν
ς' τὴν θήκην σὲ ἐμβάλλω νῦν!

ΜΟΥΚ. *(εἰσερχόμενος)* Καρά-Φεϊζ!
Ὁ λόχος τῶν Γραικῶν ἐξέλειπεν σχεδόν!
Ὀλίγα μόνον λείψανά του μάχωνται!
Ἀλλὰ ποτὲ ἀνδρείαν δὲν ἀπήντησα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

τοιαύτην, καὶ ποτὲ ἡ ἱστορία των
δὲν θὰ λαλήσῃ περὶ ἄλλου ἀνδρικοῦ
τωόντι κατορθώματος, καθὼς αὐτό!
Μὲ πόσην τάξιν μάχωνται καὶ ἀψηφοῦν
τὸν θάνατον! Ποία φαιδρότης ἐπ' αὐτῶν
ὑπάρχει! Λησμονοῦν ὅτι εἰς πόλεμον
εὑρίσκωνται, ὅτι ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς
καὶ παῖδες ἔτι πρὸς τοὺς ἄνδρας μάχωνται!
τὸ ξίφος των ὡς παίγνιον εἰς χεῖράς των
κρατοῦσιν καὶ ὡς κυνηγοὶ τὸ ὅπλον των
ὡς εἰς πτηνὰ εὐθύνουσιν μαχόμενοι.
Ὁποία δόξα εἰς τοὺς Ἑλληνόπαιδας
τοὺς μαχομένους ὧδε ὑπὲρ πίστεως
πατρίδος καὶ τιμῆς, καὶ ποία εἰς ἡμᾶς
αἰσχύνη ἂν οἱ παῖδες μᾶς ἐνίκων! πλὴν
μὲ ὅλον ὅτι ἔπεσαν πεντήκοντα
καὶ ἑκατὸν τοῦ λόχου των, κ' οἱ τέσσαρες
τοῦ λόχου ἑκατόνταρχοι 'πληγώθησαν,
μὲ θάῤῥος ἀπαράμιλλον συμμάχωνται!
Εἷς Ἑλληνόπαις κατὰ δέκα μάχεται
Ὀθωμανῶν πεζῶν καὶ πυροβολιστῶν!
Χιλιάδες Τούρκων κι' Ἀλβανῶν μετὰ ὁρμῆς
ζητοῦν νὰ διασχίζωσιν τὰ λείψανα
τοῦ λόχου, ἀλλ' ἀδυνατοῦν ὁλοτελῶς.
Τὸ ἱππικὸν μὲ ὅλην τὴν ταχύτητα
τὸ πυροβολικὸν καὶ ἅπας ὁ στρατὸς
ὁ εἰς τὰ πέριξ εὑρισκόμενος ἡμῶν
ἀδυνατοῦν ἀκόμη νὰ νικήσωσι
τὰ λείψανα τοῦ λόχου των τοῦ ἱεροῦ·
Πρωτοφανὴς τωόντι ἡ ἀνδρεία των,
τὸ θάῤῥος των τωόντι ἀπαράμιλλον!
Ἐν ᾧ δ' οἱ ἑκατόνταρχοι ἀπέθνησκον
ἐλευθερίαν ἔκραζον εἰς τοὺς λοιπούς!

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΚΑΡΑ-Φ. Ἂς τὸ ὁμολογήσωμεν, Μουκτάρ, κ' ἡμεῖς,
ὅτι τῳόντι ἦσαν ἄξιοι ἐχθροί,
καὶ ἂν τὸ ὕδωρ δὲν καθίστα ἄχρηστα
τὰ πυροβόλα των, ἀμφέβαλον Μουκτάρ,
ἐὰν ἠθέλαμεν νικήσει τούτους νῦν!

(*Ἀκούονται μακρόθεν μουσικοὶ ἦχοι Ἑλληνικοῦ ᾄσματος*).

ἀλλὰ τί βλέπω ἔρχονται πλῆθυς Γραικῶν!

ΜΟΥΚ. Ἰδοὺ οἱ σύμμαχοί των τώρα φθάνουσι!
Πολὺ ἀργά! Τὸν λόχον τώρα ἔρχωνται
νὰ βοηθήσουν οἱ ἐπίλοιποι Γραικοί!

ΚΑΡΑ-Φ. Πλησίον ἔρχονται. . Ἰδού!

ΜΟΥΚ. Ἀλλὰ εἰσὶν
πολλοί. Δὲν πρέπει νὰ ἀντισταθῶμεν.

ΚΑΡΑ-Φ. Πλήν!
ὡς βλέπω ἐπλημμύρησαν τὰ πέριξ μας

ΜΟΥΚ. Ἀποσυρθῶμεν σήμερον, Καρά-Φεϊζ.

ΚΑΡΑ-Φ. Διάταξον νὰ λάβουν τοὺς νεκροὺς ἡμῶν.
Πλὴν πόσοι εἶναι;

ΜΟΥΚ, Πεντακόσιοι!

ΚΑΡΑ-Φ. Λοιπὸν
πλειότεροι Ὀθωμανοὶ ἀπέθανον;
Ὑπάγωμεν. . διότι ἐπλησίασαν! . . (*ἀναχωροῦσιν.*)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Ἀνασυρθείσης ἤδη τῆς σκηνῆς φαίνεται πεδιὰς, ἐν ᾗ κεῖνται σποράδην τὰ πτώματα τῶν Ἱερολοχιτῶν. Οἱ τέσσαρες ἑκατόνταρχοι νεκροὶ κεῖνται ἐν τῷ μέσῳ, πλησίον δὲ τούτων ἐλαφρῶς πληγωμένος κεῖται ὁ Ν. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ, ὅστις κατ' ὀλίγον ἐγειρόμενος παρατηρεῖ φρίττων τὰ πέριξ αὐτοῦ πτώματα, καὶ τινας Ἱερολοχίτας πληγωμένους ἐλαφρῶς.

ΥΨΗΛ. Ποῦ ἤμην; ποῦ εὑρίσκομαι; μὴ ὕπνωττον;

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Τί βλέπω; αἵματα ἐπὶ τοῦ στήθους μου.
(παρατηρῶν μικρὰν πληγὴν ἐπ' αὐτοῦ.) Πληγὴ εἶν' ἐλαφρά! Εὐθὺς θὰ ἰαθῇ...
Ἀλλὰ τί βλέπω... πτώματα νεκρῶν! Θεέ!
Ὁποῖον θέαμα σπαρακτικώτατον!
Νεκροταφεῖον τῶν Ἱερολοχιτῶν!
(Ὀδυρόμενος.) Ἀλλὰ ποῦ εἶναι οἱ λοιποί; τί ἔγειναν;
Ποῦ εἶναι ὁ Δρακούλης; ὁ Ἀνδρόνικος;
ὁ Σοῦτζος καὶ ὁ Ῥίζος! Ἑκατόνταρχοι!
Λοιπὸν τὰ σχέδιά μας ἐναυάγησαν;
ὁ πόθος μας ὁ ἱερὸς καὶ οἱ σκοποὶ
φροῦδοι ἀπέβησαν; Ὢ εἴθε, ὢ θεέ,
τὴν ἀποφράδα ταύτην ὥραν ἀλλαχοῦ
νὰ ἤμην! νὰ μὴ ἔβλεπα τὸ θέαμα...
τὸ φρικαλέον τοῦτο θέαμα! Ἀλλά...
(περιτρέχων ἐκπεπληγμένος) Δρακούλη! Σοῦτζε! Ῥίζε!... ποῦ μ' ἀφήνετε;
Οὐδεὶς μοὶ ἀποκρίνετε!... πάντες νεκροί;
πάντες λοιπὸν ἐπέσατε;... Ὢ δυστυχῶν
γονέων τέκνα δυστυχῆ, ἐπέσατε!
Εἰς οὐρανοὺς ἡ δόξα σᾶς ἀνήρπασεν
καὶ ἡ ἐλευθερία ἔστεψεν ὑμᾶς!
Ἀναπαυθεῖτε ἥσυχοι εἰς οὐρανούς,
σεῖς οἵτινες ὑπὲρ πατρίδος πρόθυμοι
τὰς χεῖρας προσενέγκατε, καὶ οἵτινες
ἡρωϊκὸν παράδειγμα ἐδείξατε
εἰς ὅλην τὴν ὑφήλιον!! Πλὴν διατί,
Θεέ, τοὺς παῖδας τῶν Ἑλλήνων ἄφησας
νὰ πέσωσι χωρὶς νὰ προχωρήσωσιν
ἐλευθερίαν κράζοντες;.. Κατάρατε
σὺ Καραβιᾶ, τῆς ἀπωλείας αἴτιε,
ποῦ εὗρες καταφύγιον; Τίς θὰ δεχθῇ
προδότην εἰς τὸν οἶκόν του δειλότατον;
Ὢ ἐξημμένη κεφαλή! Μᾶς ἄφησας
μεμονωμένους ἔναντι πολυπληθοῦς
στρατοῦ καὶ ἔφυγες, προδότα, ἀφ' ἡμῶν!

Ἂς ὄψεσαι, πολεμιστὰ θρασύδειλε!
(*Ἀκούονται θόρυβοι στρατοῦ ἐρχομένου μετὰ μουσικῆς παιανιζούσης*)
Πλὴν ποῖοι ἔρχονται; Τί βλέπω; οἱ Γραικοὶ
νὰ βοηθήσουν ἔρχονται τὸν λόχον μας!
Ὁ Ὑψηλάντης ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ στρατῶν
καὶ ὁ Γεώργιος Ὀλύμπιος!... Θεέ!
λίαν ἀργὰ νὰ βοηθήσουν ἔρχονται!
Ὁ λόχος κατεστράφη φεῦ! ὁ Ἱερός!

ΣΚΗΝΗ Η΄.

Ἐξ ἀντιθέτων παρασκηνίων ἔρχονται ἐσπευσμένως ὁ Α. Ὑψηλάντης καὶ ὁ Γεώργιος Ὀλυμπίου μετὰ πλήθους στρατιωτῶν, ἀλλ' ἰδόντες τὰ πτώματα τῶν Ἱερολοχιτῶν ἵστανται ἐκπεπληγμένοι καὶ ἄφωνοι, τὰς χεῖρας θέτοντες ἐπὶ τοῦ μετώπου των. Ἡ παιανίζουσα μουσικὴ διακόπτεται.

Ν. ΥΨΗ. Πολὺ ἀργὰ ἐφθάσατε, καὶ πτώματα
ἀντὶ σωμάτων νῦν εὑρίσκετε. Ἰδοὺ!
ὁ ἱερός μας λόχος κατεστράφησαν!
Ὑπὸ τοῦ Χόρκα οἱ λοιποὶ ἐσώθησαν!
Τὰ φόβητρα τῆς τυραννίας ἔπεσαν,
τὸ τῆς ἐλευθερίας μόνον ὄνομα
προφέροντες 'ς τὰ χείλη των! Ἀλλ' ἔδειξαν
πρωτοφανῆ ἀνδρείαν εἰς τὸν πόλεμον,
οἱ νέοι οὗτοι ὄντες τριακόσιοι!
Αἱ Ἑλληνόπαιδες λοιποί, μὴ ῥάθυμοι
διατελεῖτε σήμερον! Μιμήθητε
τοὺς Ἱερολοχίτας Ἑλληνόπαιδας!
Τὸ στῆθός σας προτάξετε, ἵνα ποτὲ
τοὺς τῆς ἐλευθερίας θυμηδεῖς καρποὺς
σεῖς δρέψητε!... Ἐλευθεροῦτε σήμερον
τὸ ἔδαφος τὸ δοῦλον, ἵνα αὔριον

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

τὴν ἀνδρικὴν ἡμῶν ζωὴν διέλθητε,
ἐλεύθερον ἀέρα ἀναπνέοντες !

(Ἀρχίζει πολεμικὴ μουσική. Οἱ νεωστὶ ἐλθόντες Ἕλληνες ἐγείρουσι τὰ πτώματα τῶν Ἑκατοντάρχων καλύπτοντες αὐτὰ δι' Ἑλλην. σημαιῶν).

(τῷ Α. Ὑψηλάντῃ) Ὦ ἀδελφὲ καὶ σὺ Ὀλύμπι', ἄγωμεν !
Ἀκόμ' ὑπάρχει αἷμα εἰς τὰς φλέβας μου !
Διασπαρῶμεν πανταχοῦ κραυγάζοντες,
« ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΕΛΛΗΝΕΣ, Ἢ ΘΑΝΑΤΟΣ ! »

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Ἕκαστος δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὴν ταχύτητα, μεθ' ἧς ἐγρά-
φη καὶ ἐτυπώθη τὸ παρὸν δρᾶμα. Θελήσας νὰ προσφέρω κἀγὼ
τὸν τῆς χήρας ὀβολὸν ὑπὲρ τῶν προσφύγων Κρητῶν διὰ τῆς
ἐκδόσεως ποιήματός τινος καταλλήλου πρὸς τὰς περιστάσεις,
ἤγγειλα τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἀνὰ χεῖρας δράματος, οὗ τινος μόλις
τότε εἶχον ἀρχίσει τὴν σύνταξιν. Καὶ τὸ μὲν ἀρχικὸν σχέδιον
τοῦ δράματος ἦτο ἀλλοῖον, διῃρημένον εἰς πέντε πράξεις κλπ.,
ἀλλὰ προϊδὼν ὅτι οὕτω ἤθελε βραδύνει πολὺ ἡ ἔκδοσις, περιώρισα
αὐτὸ εἰς τρεῖς πράξεις, ἀρχίσας ἀμέσως καὶ τὴν τύπωσιν αὐ-
τοῦ. Ὑπ' ἄλλων ὅμως μελετῶν κατεχόμενος δὲν ἠδυνήθην ἀ-
νετώτερον νὰ ἐπεξεργασθῶ αὐτὸ κατά τε τὴν ἀντιγραφὴν καὶ
τὴν τύπωσιν· διὸ ὁ ἐπιεικὴς ἀναγνώστης θέλει παρίδῃ βεβαίως
τὰ ἐνιαχοῦ παρεισφρήσαντα τυπογραφικὰ λάθη ἢ στίχον τινα εὑ-
ρεθέντα κολοβὸν ἢ ὑπέρμετρον. Ἂν δὲ καλῶς ἢ κακῶς ἐχα-
ρακτήρησά τινα τῶν προσώπων τοῦ δράματος, ἂν συμφώνως
πρὸς τὴν ἱστορίαν ἐχαρακτηρίσθη τὸ πρόσωπον τοῦ Καραβιᾶ κλπ,
ὁ ἀληθὴς τῆς ἱστορίας γνώστης δύναται νὰ κρίνῃ. Μὴ ἀπορήσῃ
δέ τις ἂν εἴς τινας στίχους, ἐν οἷς παραβαλλομένων τῶν δύο ἀν-
τιθέτων στοιχείων, τοῦ Τούρκου καὶ τοῦ Ἕλληνος, καταφαίνεται
ἡ ἀληθὴς ἑκάστου ἀξία, εὕρῃ τὴν γλῶσσάν μου ὀλίγον ἐπηρμένην.
Ἀρκεῖ νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματα πρὸς τὴν ἀγωνιζομένην σήμε-
ρον Κρήτην καὶ θὰ ἴδῃ κατὰ πόσον εἶχον δίκαιον νὰ ἐκφρασθῶ
τοιουτοτρόπως. Εἶναι ἆρα ψευδὲς ὅτι μία φοῦκτα Ἑλλήνων ἐν
Κρήτῃ ἀλλεπαλλήλως μαχομένη νικᾷ καὶ κατατροπώνει ὅσους
στρατοὺς ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ ὁ Σουλτάνος ἐκ τῆς Εὐρώπης,
Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς πρὸς κατάσβεσιν τῆς Κρητικῆς ἐπαναστά-
σεως; Ἕλληνες δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι! Ἐγέρθητε! Τὸ ἀλλό-
κοτον τέρας ὅπερ πρὸ αἰώνων ἐπεκάθησεν ὑμῖν καὶ ὅπερ διὰ
τῶν ἱδρώτων σας ἐτρέφετο, ἐκπνέει ἀσπαῖρον ἐν μέσῳ βρυχηθμῶν.
Πλὴν μὴ τῷ ἐπιτρέψητε ν' ἀφήσῃ τὴν ὑστάτην του πνοὴν πλη-
σίον σας! ἐκδιώξετέ το μέχρι τῶν ἀπωτάτων χωρῶν τῆς
βαρβαρότητος, ἐξ ὧν ἐτόλμησε νὰ ἔλθῃ! Ἐκεῖ τῷ ἁρμόζει νὰ
ἐκπνεύσῃ . . .

Χαίρετε! Τ. Δ. Α.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Οἱ ἐν Σύρῳ.

	σώμ.
Γ. Μπούμπουλης	25
Ἑλλ. Ἀτμοπλοΐα	10
Δ. Ἀμπελᾶς	10
Ε. Σουρίας	10
Μ. Δ. Παππᾶς	5
Λέσχη Ἑλλάς	4
Α. Ν. Μαρκαντωνάκης	3
Α. Κάζηρας	3
Δ. Μ. Τύμπας	3
Σ. Α. Κρῖνος	3
Γ. Ποσειδῶν	2
Φ. Κριεζῆς	3
Ι. Μ. Παρώδης	2
Ι. Ζωχιός	2
Επ. Α. Γρέζος	
Αλ. Κ. Νιώτης	2
Ἐμ. Ν. Ζωγραφάκης	
Γ. Π. Μέμος	
Π. Γ. Φακίρης	
Α. Γ. Χούμης	
Α. Κ. Χρηστοδούλου	
Α. Χ. Ἰωάννου	
Α. Μασαούτης	
Α. Ἀποστόλου	
Α. Παππαγεωργακόπουλος	
Α. Νοστράκης	
Α. Σ. Στεφανάκης	
Α. Σάββας	
Αἰμ. Βοττάρος	2
Α. Σ. Λογοθετόπουλος	
Α. Βερναρδάκης	
Α. Κ. Σταυρινός	
Α. Γ. Καλαφατάκης	
Α. Γ. Διδαχόπουλος	
Α. Κ. Χούμης	
Α. Μαλτέζος	
Γ. Ν. Οἰκονόμου	
Γ. Ν. Νεγρεπόντες	
Γ. Σαμοθράκης	
Γ. Ν. Παππαγιαννόπουλος	2
Γ. Πατσουδάκης	
G. Philippidis	
Γ. Κ. Σπυριδάκης	
Γ. Σκανδαλίδης	
Γ. Σ. Βλαστάρης	

Γ. Α. Γιαννουλίδης	
Γ. Ψύχας	
Δ. Σταματιάδης	2
Δ. Παρίσης ἀνθυπασπ.	
Δ. Πατεράκης	
Δ. Ν. Καλλίτζης	
Δ. Τριανταφύλλης	
Δ. Πιέρος	
Δ. Θεοδωρίδης	
Δ. Σαραντόπουλος	
Δ. Κ. Ἡλιόπουλος	
Δ. Μελέκος	
Δ. Β. Ἀθηναῖος	
Γ. Ἀποστολίδης	
Δ. Ι. Δαμαλᾶς	
Ε. Λέστος	
Ε. Δ. Παππᾶς	
Ε. Βουρβουχάκης	
Ε. Α. Κανταρόγλους	
Ε. Ν. Φιωρέντης	
Ε. Κ. Μαριδάκης	
Ε. Ι. Οἰκονομίδης	
Ε. Κορφιάτης	
Ε. Βασιλείου	
Ε. Χ. Ἐλευθερίου	
Ε. Β. Βεκερέλλης	
Ε. Θεοχάρης	
Ε. Ζαχαριάδης	
Ε. Κονιόρδος	
Ε. Ν. Ξανθός	
Θ. Σαράντης	
Θ. Περίδης	
Θ. Φλῶρης	
Ι. Ἀλμπανάκης	
Ι. Α. Σύψωμος	
Ι. Κ. Χούμης	
Ι. Ν. Βασιλόπουλος	
Ι. Καλλέργης ὑπομ.	
Ι. Χ. Βασιλείου	
Ι. Καλλιγᾶς	
Ι. Γ. Χούμης	
Ι. Χ. Ν. Νικολαΐδης	
Ι. Γ. Λαγουδάκης	
Ι. Η. Οἰκονομόπουλος	
Ι. Π. Γ. Μαῦρος	

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Κ. Ε. Μαγκάκης
Κοτζιφάκης
Κ. Βουρβουχάκης
Κ. Μπίστης
Κ. Α. Κοσμᾶς
Κ. Μπρισιμιντζάκης
Κ. Α. Διδαχόπουλος
Λ. Γαΐτης
Λ. Σταματελάκης
Λ. Κ. Βαρίτσης
Λ. Θεοδώρου
Λ. Πλατανίτης
Μ. Βουρβουχάκης
Μ. Τσιροπηνᾶς
Μ. Ζερβὸς
Μ. Λυκιαρδόπουλος
Μ. Κ. Γεωργιάδης
Μ. Θεριακόπουλος
Μ. Δ. Βάβουλας
Ν. Φ. Φεστάκης 2
Ν. Παξιμαδᾶς
Ν. Ἀμέντας
Ν. Πετρίτσης 3
Ν. Γ. Νικολιάδης 2
Ν. Ἀβραμίδης
Ν. Κ. Χούμης
Ν. Α. Γρέζος
Ν. Βεάκης
Ν. Τσιτόπουλος
Ν. Δ. Χαρτουλάρης
Ν. Κωνσταντινίδης
Ν. Μοσχάκης
Ν. Δ. Τυμπέρογλους
Ν. Μ. Τζιμάκης
Ν. Δ. Μπρουσέλης
Ν. Γ. Ἀνδρόνικος
Ν. Κουλμάσης
Ν. Ι. Ξανθάκης
Ν. Γεωργαντόπουλος
Ν. Δ. Δάρας
Ν. Ἀλεξανδρῆς
Ν. Χέλμης
Ὀδ. Βολανάκης
Π. Ν. Παπαδάκης 4
Π. Κανταρόγλους 2
Π. Ἀναγνωστόπουλος
Π. Σύψωμος
Π. Διαμαντόπουλος
Π. Ἀμέντας
Π. Ζερβὸς

Π. Β. Βάλδης
Π. Δ. Πικώνης
Π. Πετρίτζης
Σ. Ε. Ῥοδόπουλος
Σ. Γ. Πετρόπουλος
Σ. Μ. Σαῤῥῆς
Σ. Βαλεντῆς
Σ. Παππαϊωάννου
Σ. Δουκάκης
Σ. Μ. Δαμβέργης
Φ. Δροσινὸς
Φ. Στροῦμπος
Φ. Βασιλειάδης
Χ. Ζωγραφάκης
Κωνστ. Ι. Ψύχας 2
Γεώρ. Ι. Περδικάκης 2
Ν. Καλβοκορέσης 2
Μ. Α. Μαυροκορδάτος
Π. Χρ. Ἀσημῆς
Γ. Ἀντωνίου
Π. Θ. Πύργος 2
Ι. Καλλιμασιώτης 2
Εμ. Δ. Ἀνδρουλῆς 2
Ε. Ζ. Κορωνιός. 2
Λύσανδρος Κωνσταντίνου 2
Παντιὰς Καράλλης
Ν. Α. Σαλάχας
Ζωρζῆς Σαπατῖνος
Τ. Μπογιατζόγλου

Οἱ ἐν Τήνῳ.

Ἀρ. Ζώρας
Μ. Παξιμάδης
Α. Σαγρέδος
Μ. Ι. Καλαύριας
Π. Καλαύριας
Ν. Κεχαγιᾶς
Δημ. Θέμελης
Κ. Γ. Καστρινογιαννάκης
Α. Μ. Καστρινογιαννάκης
Κ. Μ. Παππαδάκης
Γ. Μ. Ῥαυτόπουλος
Γ. Ι. Καροῦζος
Ἀ. Α. Ζαφερίδης.
Ἰωάν. Μελισσείδης
Ἰωάν. Μ. Περίδης
Α. Μ. Περίδης
Κ. Γ. Ζωγραφάκης
Πρ. Β. Σαπουντζάκης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Στυλ. Πετραντωνάκης
Στυλ. Ν. Δάνδολος
Μάρκος Ζωριστίου
Γεώρ. Γερασιμίδης
Ε. Ν. Δάνδολος
Ι. Δάνδολος
Ν. Λογοθέτης
Ν. Ε. Νικολαου
Γεώρ. Δαρμῆς
Κ. Ῥοβίθης
Κοσιαρίκης
Γ. Σακελλύων
Ἀντ. Μεταξᾶς
Δ. Βαλλῆς
Πέτρος Ξύδας
Ν. Πλυτάς
Δ. Ι. Καραφανάκης
Σακ. Α. Χριστοφόρος
Ν. Δημητριάδης
Μαρ. Ἀρμενούλης (;)
Α. Π. Μικέλης
Κωνστ. Γ. Ἰατροῦ
Ι. Σαγρέδος
Στυλ. Λαμπρόπουλος (ἰατρός)
Λαμπρινὸς Κουνούπας
Νικ. Κυρμιζάκης
Ἰωάν. Κωνσταντινίδης
Ἰωάν. Ἀρχοντούλης
Χρ. Δ. Χαμαρζάνος
Χαρίλ. Ν. Κουνούπος
Γεώρ. Λογιάδης
Εὐάγ. Γεωργίου
Ι. Κ. Λούης
Ἰωάν. Ῥοβίθης
Α. Γ. Δενδρινός
Εὐ. Καλήμης
Βασίλ. Ζαννάκης

Αἱ φιλόμουσαι Κυρίαι (Τήνου)

Μαριόρα Οἰκονόμου
Κατερ. Σ. Παρίση
Κοκ. Μιχ. Μπουρνιᾶ
Μαρία Α. Δρόσου
Ταρσία Ξανθοπούλου
Οὐραν Παξημάδη
Ἑλένη Ε. Παρίση

Οἱ τῆς ἐν Πειραιεῖ Στρατ. Σχολῆς μαθηταί.

Α. Νάκος
Α. Πάλλης
Α. Δρόσος
Δ. Βακαλόγλους
Ι. Κωλέττης
Γ. Παππαδιαμαντόπουλος
Α. Γιάνναρος
Ι. Χαντζόπουλος
Ν. Μίκαρος
Ζ. Ζαφειρόπουλος
Μ. Χόρς
Μ. Δημητρακόπουλος
Κ. Ἀντωνόπουλος
Α. Ἀργυρόπουλος
Σ. Μοσχόπουλος
Α. Σοφιανός
Ε. Μπουντούρης
Γ. Κρεττενίτης
Ι. Γουβέλλης
Π. Ἀγγελινίδης
Ι. Μανέτας
Β. Ἀξελός
Α. Σχινᾶς
Π. Τριγγέτας
Α. Ἀμπελᾶς
Π. Μεταξᾶς
Κ. Βοῦλτζος
Ι. Τσουρᾶς

Οἱ ἐν Ἀθήναις κ. κ. Φοιτηταί.

Λεων. Μουκάκος
Ν. Καλάρης
Θ. Π. Θεοδώρου
Δ. Α. Βορέας
Ἀρ. Σ. Σβῖνος
Γ. Π. Λύρας
Π. Δ. Γρίβας
Α. Διαμαντόπουλος
Ι. Ζαφειρίου
Μ. Ἰωάννου
Κ. Ῥόκκος
Ι. Μαυρομιχάλης
Γ. Κ. Ζέρβας
Δ. Α. Δημητρακόπουλος
Κεχαγιᾶς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Γ. Ν. Φιλάρετος
Ἐπ. Λύσιππος
Ν. Παππαγιαννόπουλος
Δημοσθ. Καλάρης
Ἐμμ. Ελευθεριάδης
Λ. Ι. Σαρίκας

Οἱ Κύριοι

Γ. Σ. Αἰγινίτης
Λεονάρδος

Ι. Κουμέλης
Χ. Δέδες
Ν. Ἀμπελᾶς
Δημ. Παρίσης
Δ. Μαλανδρῖνος
2 Π. Τσιτσιμπάκος
Θ. Ἀχολός
Κ. Κονοφάος
Ἐξαρχόπουλος
Ι. Δανδόπουλος
Δ. Γ. Κανᾶς

Τῶν μὴ ἐπιστραφεισῶν ἀγγελιῶν τὰ ὀνόματα μένουσιν, ὡς εἰκὸς, ἀκαταχώρητα.

ΣΠΟΥΔΑΙΟΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑ,

Ἐν σελ. 32 στίχ. 26 ἀντὶ ἐκεῖ δὲ, γράφε ἐκεῖ θα.

Παρελείφθησαν δὲ τὰ ἑνιαχοῦ ἐν τῷ τέλει τινων ῥημάτων παρεισφρήσαντα *ν*, ἑπομένου συμφώνου, ὡς ἐν σελ. 47 σίχ. 10 *κρατοῦσιν καὶ κλπ.* Ἐπ ἴσης καὶ δύο ἢ τρεῖς στίχοι εὑρεθέντες ὑπέρμετροι ἢ κολοβοὶ κατὰ ἕνα πόδα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΑΓΓΕΛΙΑ.

ΟΤΕ κατὰ τὸ 1821 ἡ ἐπαναστατικὴ φλὸξ διεδίδετο ἀπὸ Ἴστρου μέχρις Εὐρώτα, τριακόσιοι Ἑλληνόπαιδες, Ο ΙΕΡΟΣ ΛΟΧΟΣ, τ' ἁγνότερα διατρέφοντες αἰσθήματα προσέφερον ἑαυτοὺς εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας· ἔκτοτε ἡ ἀδέκαστος ἱστορία ἀνέγραψε τὸ κατόρθωμα τούτων, ὅπερ ἤδη ἐπιθυμήσας νὰ καταστήσω καὶ ἀπὸ σκηνῆς διδακτὸν, συνέγραψα δρᾶμα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν, *Ο ΙΕΡΟΣ ΛΟΧΟΣ*, ὅπερ ἀφιερώσω εἰς τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγωνιζομένους ἀδελφούς μας, νομίζων ὅτι ἐν ταῖς παρούσαις περιστάσεσιν, ὅτε ἡ πρὸς μικρὸν σταματήσασα φλὸξ τοῦ 1821 ἤρχισε νὰ διαδίδηται εἰς τὰς ὑποδούλους Ἑλληνίδας χώρας, ἕκαστος Ἕλλην πρέπει νὰ συντελῇ ἐκ τῶν ἐνόντων τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τούτου. Τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως ὅθεν τοῦ βιβλίου τούτου κέρδη ἔσονται ὑπὲρ τῶν προσφύγων Κρητῶν. Ἡ τιμὴ δ' αὐτοῦ προσδιορίζεται εἰς δραχμὴν μίαν.

Ἐν Σύρῳ 17 Σεπτεμβρίου 1866.

ΤΙΜΟΛΕΩΝ Δ. ΑΜΠΕΛΑΣ.

Τιμᾶται

Διὰ μὲν τοὺς συνδρομητὰς δρ. 1

Διὰ δὲ τοὺς μὴ τοιούτους » 1 50.

Καὶ εὑρίσκεται ἐν Σύρῳ παρὰ τῷ Βιβλιοπωλείῳ τοῦ Κ. Ι. Κ. Χούμη, παρ' ᾧ πωλοῦνται καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ἰδίου συγγραφέως ἔργα.

Η ΑΛΩΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΟΙΑΣ δραματικὸν δοκίμιον εἰς πράξεις πέντε. Σύρος 1866. Δρ. 2,25.

Η ΝΥΜΦΗ ΤΟΥ ΝΑΥΑΓΙΟΥ ἱστόρημα Σύρος 1864. Δρ. 1,75.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ